

EL BON REY DAGOBERT

TRADUCCIÓ CATALANA
PER
SALVADOR VILAREGUT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

EL BON REY DAGOBERT

ANDRÉ RIVOIRE

EL BON REY DAGOBERT

Comedia en quatre actes y en vers

OBRA PREMIADA PER LA
ACADEMIA FRANCESA

Tradueció catalana, en vers.

per

SALVADOR VILAREGUT

BARTOMEU BAXARÍAS
IMPRESSOR : : P. Mercader, 10
BARCELONA : : : : 1910

PERSONATGES

ACTORS

DAGOBERT, rey dels Francs. 40 anys.	Sr. Borràs
ELOY, son gran conceller. . 50 »	» Daroqui
ODORICH, embaixador del rey goth Suintila . . . 60 »	» Bozzo
EGA, noble franc 30 »	» Capdevila
PEPI, » » molt gras. 50 »	» Mas
EL JARDINER. 35 »	» Pons
L'ARREGLADOR 40 »	» Vinyals
UN JOVE LEUDE 18 »	» Ortin
UN SERVENT. 25 »	» Cervera

NANTILDE, esclava del rey

Dagobert 20 anys.	Srta. Xirgu
LA REINA 19 »	» Santaularia
BERTRUDA, dama de la Reina 28 »	Sra. Faura
DAMA D'HONOR 1. ^a 24 »	Srta. Vallvé
» » 2. ^a 25 »	» Palmada
» » 3. ^a 22 »	» Jordi
L'INTENDENTA 30 »	» Faura
NOVICIA 1. ^a 19 »	» Jordi
» 2. ^a 18 »	» Palmada
» 3. ^a 17 »	» Vallvé

Aquesta obra va representarse per primera vegada en el Teatre Principal la nit del 30 d'Octubre de 1909.

DISTRIBUCIÓ DE LA COMPARSERÍA

6 servents

4 patges

4 leudes

8 nobles franchs

1 capdill franch

8 soldats franchs

10 nobles goths

Prenen part en el primer y tercer actes

1 capdill goth

10 soldats goths

4 esclaves de la reina

4 esclaus portadors de la llitera

Munió de poble que crida, dintre

Prenen part sols en el primer acte

4 novicies

5 capdills franchs

4 porta senyeres

5 sonaires d'olifant

10 arquers

30 homes de totes armes

Prenen part en el quart acte

PRIMER ACTE.

La escena representa la terrassa d'un castell, als voltants de la vila d'Orleans, tota guarnida, ab motiu de les bodes del rey.

A la esquerra, la entrada de les cambres reyal, cos d'edifici, precedit d'un gran porxo, ab columnes de marbre, tot ell de fusta y mahó, xapat de metalls y de pintures de colors vius, al estil de la época.

A la esquerra, segon terme, una rampa practicable, segueix la muralla, també de fusta, ferro y mahó, quins marlets barran, cap al fons, la escena.

A la dreta, primer terme, paret cuberta d'un gran tapis y garlandes de flors.

A la dreta, segon terme, una mena d'arcada triomfal, feta ab fusta y fullatge. En el centre de la escena, seguint la línia dels marlets, unes anteres pintades de vermell y guarnides de flors sostenen garlandes y aguantan un rich velarium de colors, brodat d'or, que ocupa tot el primer terme, anant desde la cornisa del porxo, fins a dalt de la paret del primer terme de la dreta.

També al mitj de la escena y ben a la vista del públich, hi haurà un seti d'or, primorosament cisellat y practicable.

Al fons de tot, se veurà un gran horitzó de montanyes, les cases d'una vila y un gran riu.

Cel blavíssim, daurat per un sol brillant de festa, en el que s'hi veurà la lluna tota diàfana.

Son les primeres hores d'una tarda de primavera de l'any 630.

Al alsarse'l teló, hi ha una gran animació en la escena, Uns, enfilats dalt d'escalas portàtils, van donant la última mà als guarniments, clavant garlandes y acabant de col·locar el tapis y el velarium. Altres, portan feixos de llorer y garbes de flors.

Se sent la cridoria del poble, que se suposa aplegat a sota dels murs.

Gran và y vé de gent.

ESCENA PRIMERA

EGA, PEPI, L'ARREGLADOR, UN JOVE LEUDE, LEUDES, SERVENTS, DONES *etc...* EL POBLE *invisible sota'ls murs. Després NANTILDE.*

POBLE, *crident dintre*

Dagobert! Dagobert!

PEPI

Oh! quin escàndoll!

POBLE, *crident dintre*

Dagobert!...

EGA

La remor va propagantse.

PEPI, *als sonaires, que son dintre*

Feu sonar els olifants!... Apal... Depressal...

Al menys, quan sonan, sempre calla'l poble.

(Sonan els olifants, dintre)

POBLE, *ab alegría*

Ah!...

PEPI

Molt bé!... La remor ja's torna amiga; la calma ja domina a l'impaciencia.

L'ARREGLADOR

Els banchs, aquí... Tireume les garlandes de flors.

UN SERVENT, *a un altre*

Ah!... barroher!...

L'ARREGLADOR

Vaja, silenci!

Aquí, més vert, encare més... La fusta
s'ha de tapar...

NANTILDE, *entrant, seguida de tres esclaves, y
allargant una garba de roses que porta*

Les roses!...

L'ARREGLADOR

No serveixen.

En dia com avuy han d'esser blanques.

JOVE LEUDE

Serà gentil la reyna?... Com me triga
el veurela d'aprop!...

UNA DONA

Molt més que l'altre.

NANTILDE

Ser reyna ha d'esser trist!... Es viure closa.

L'ARREGLADOR

El tapís no cau bé; au! desclaveulo!

PEPI, *a Ega*

Si ho sabessin que'l rey encare es fòra!...
Mireu que anà a cassà en semblant diada!...

POBLE, *esvalotant, impacient, dintre*
Dagobert!... Dagobert!...

EGA, *a Pepí*

Els crits ja tornan!

El poble es un bon noy, però esvalota.

PEPI

L'Eloy ne té la culpa; que s'arregli!

EGA

A mi no'm plauen gayre aquestes bodes.

PEPI

Casà an en Dagobert?... Quina pensada!

Com si'l rey fos pastat pel matrimoni,
ell que muda d'intent cada mitja hora,
y en qui es una malura la inconstancial

EGA

Si, ditxòs, no ho es més que quan repúdia.
Tres mullers ho han provat ab greu duresa!
Es bon solter, però es marit horrible!

PEPI

Tot finirà, per forsa, ab una guerra.

EGA

També ho crech, però l'Eloy no se'n adona.
Sols veu el dot, les saques ben curulles
d'or y d'argent, qu'han d'omplir les nostres
(arques;

y tant li fa que Suintila d'ira brami,
sabent que Dagobert, làs de sa filla,
se trova ja, y apunt de repudiarla,
atret per la beutat d'alguna esclava.

PEPI

L'Eloy jura que'l rey ha de rendirse
a les gracies supremes d'Hidelswinta.

EGA

Però, la reyna, d'aquí a una hora arriba;
ve d'Espanya, y'l rey, mentres s'acosta,
en comptes de ser aquí, per sortir a rèbrela,
es a cassà pel boschl...

POBLE

Dagobert!

PEPI

Calma!

S'ha d'avisà a l'Eloy, perque ja'l poble,
va enfilantse pels murs, tal com fa l'eura.

UNA VÉU, *dintre*

Que visqui el gras Pepil

PEPI

Mercès! oh!... poble!...

ESCENA II

Els mateixos, ELOY, després BERTRUDA

ELOY, *entrant desesperat*

El rey no's troba en lloch. Què farem are?

POBLE, *dintre*

Dagobert! Dagobert!

ELOY

Poble, silenci!

(Al arreglador)

Veyam... y la garlanda?... Aixís es decora?

EGA, *apart a Pepi*

L'argenté encara's mou dins del ministrel

ELOY, *acostantse al seti reyal y contemplantlo ab amor*

Ah!... molt rebé!... Es admirable'l seti

cisellat per mes mans ab tanta cura...

L'efecte es bell, d'aital delicadesa...

(Passant la ma pel demunt del respatllet)

...que'ls dits suaument, hi lliscan volup-

(tuosos!...

(Reculant)

Es a més d'obra mestre...

(S'asseu en el seti, tot estarrufat)

...una delicià!...

UN SERVENT, *entrant*

Mícer!...

ELOY, *alsantse*

Y'l rey?...

UN SERVENT

No ha pas tornat encara.

ELOY

Quin cas més espantós!... Oh!... Pepil... Egal...
 Ja es ser massa distret! Dia de bodes
 y anarsen a cassar!...

UNA VEU, *dintre*

Llegiu!... Depressa!...

PEPI

Fa un'hora que s'esperan.

ELOY, *al poble*

Poble, escolta!...

(Apart) Y la reina ja vé!...

POBLE

Llegiu!... Depressa!...

ELOY

Llegim, que s'hi farà!...

EGA

Eloy, calmeuvos!

Ja'l trovarem al rey.

ELOY

Deu vos escolti!

*(Avansa fins als marlets del fons, ab un pergamí
 desenrotllat a la mà, y comensa a llegir la
 crida al poble)*

Poble franch, Nos, Eloy, primer ministre,
 eu nom de Dagobert, nostre bon amo,
 quin alt favor en comissió ens entrega,
 petita part de sos reyal's desitjos,..

(Deixant de llegir)

Part... sovint ben pesental...

UNA VEU DE NEN, *dintre*

Visca!... Visca!...

Visca micer Eloy!...

ELOY

Mercès, oh poble!...
El nostre orgull més gran es el complàuret.

PEPI

Mireu l'espatutxí, com s'hi fa veure!...
Y's va fent popular!...

ELOY, *apart a Egi y a Pepi*

Per revifar-lo,
convé afalagà al poble... quasi sempre.

(Al poble)

Com deya... Oh! poble franch, el poble
més valent que hi ha al mon, en pau y en
(guerra;

en nom de Dagobert, qui jo serveixo,
y qui matlevà's digna per parlarvos,
la meva pobra veu, vuy que tots sàpiguen,
que'l rey pren per muller a na Hidelswinta,
filla del rey dels Goths! Bella princesa!...

(Aclamacions)

que es molt bella sabem, molt bella y rica...
d'enteniment, qu'es dó preuhat en fembres...

Convè aclamar-la fort aixis que arriui,
com cal a poble aïmant que acull sa reyna...

El casament ens ha de dur ventura.

Si bé es veritat que dém algunes viles...

(Murmuris de protesta)

...Això no hi fa pas rès! D'or hi ha mancansa
en nostres arqueyals: y ella'ns en porta;
y com que'ls temps son mals, apunt arriba
el remey desitjat, y això'ns dispensa
d'aþujar els tributs.

(Aclamacions)

POBLE

Visca Eloy, viscal!...

ELOY

Aixís, amunt els cors!... Vinga alegría
y esvalot pels carrers! .. El rey indulta
a tots els que en presó pena sofreixen.
Y are... ja he dit... Els olifants que sonin!...

(Aclamacions y tochs de clarins)

Un mot.. encarl.. Tots els infants que naixin,
el jorn ditxós que'l rey devingui pare...
—y que'n naixin munió es lo que's desitja,—
tindràn per padrí al rey.

PABLE

Visca, Eloy, viscal

ELOY

He dit... Tothom content!...

*(S'en va de la vora dels marlets y torna al mitg
de la terrassa)*

VEN DE BERTRUDA, *dintre*

La mort ja vetlla

aprop del rey!...

ELOY

Eh?... que?... qui es que parla?...

EGA

Una dòna!...

PEPI

Que ha dit?...

VEU DE BERTRUDA, *dintre, però més prop*

La mort ja vetlla

aprop del rey!...

NANTILDE

Déu meu!...

UNA VEU, *dintre*

Ala!... penjeula!...

EYOY, *a un capdill*

Arrebasseeu tot seguit aquesta dòna
de mans del poble, avans que la malmetil...
Correu!...

(Se'n va el capdill, seguit dels homes d'armes)

P. PI, *a Ega*

Un'ombra esblaima'l sol de festa.

POBLE, *dintre, udolant*

Hu!... La bruixota!... Hu!...

(Desde dalt del mur, arrepenjantse, al poble)

ELOY

Farem justcial...

Compteu ab mi... No tingueu por... Vosal-
tres...

tot seguit al encontre de la reynal...

Aclameula ben fort, ab entussiasme!...

POBLE, *allunyantse*

Visca'l rei!... Visca Eloy!... Visca la reynal...

ELOY, *al poble*

Mercès!...

(Tombantshi d'esquena)

Bon díal...

(Deixant els murs)

Es un noy gran el poble!...

Ab un mot sol, se calma, o esvalota!...

*(Els homes d'armes entran empenyent a Ber-
truda)*

Anem, ara, per l'altral... tu, acostat!...

BERTRUDA

La mort colpirà'l rey!... Ses ales negres
ja extén demunt son cap!...

NANTILDE

Deu meu!...

BERTRUDA

Ho juro!...

Si la boda's consuma ab Hidelswinta,
morirà aquesta nit.

ELOY

Calla!...

JOVE LEUDE

Que parli!...

EGA

Penjeula!

PEPI

Si, a la forca! Va!

ELOY

Silenci!

De dret a parlar sols a mi'm pertoca:
es una boja!

BERTRUDA

La veritat me guia!

Soch com l'aucell que pressentint l'oratge
agombolat en l'horitzó, xiscleja
sinistrement, sota la volta blava!...
El rey ha de saberho... L'haig de veurer...
el temps se va escursant y vostra joya,
llàstima y compassió tan sols m'inspiral
Ahir, sobre'l palau, caigué una estrella!...

ELOY

¿Que una estrella va caure?... Gran misteri!...
D'estrelles, un ruixim, ja fa tres dies
que va caient del cel, y si un presagi
de mort fos pluja tal, tots estariem
condempnats a morir!... Ala!... penjeula!...

(Dona un pas avant)

En un arbre del bosch... Y si la estrella
ha predit una mort, ja pots pensarte

que la teva serà!

BERTRUDA

Convé que ho sàpiga
el rey, aviat...

ELOY

Lligueula!...

BERTRUDA, *provant de convencer als altres*

Y tots vosaltres,
deixaréu morí al rey, sens que vos fibli
l'afros remordiment?... Si par esposa
pren a Hidelswinta, morirà!...

ELOY

Va!... fora!

Sabem lo que vols dir...

*(Baix al capdill, mentres els homes d'armes se
emportan a Bertruda)*

Y, are, vosaltres...

l'hi fareu por y rès més!...

NANTILDE, *que l'ha sentit*

Es un bon home!...

ELOY, *apart*

Si'l rey hi arriba a ser! Sort que no hi era!

(Als que l'enrotllan)

Y are, senyors, de tot això silenci!
qui pot torvar la esplendorosa festa
y'ls reials afalacs? Altres cabories
té aquesta cort que donà fé als presagis
de bruixes y bruixots!... El matrimoni
es dat y benehit... car, Nos ministre,
en nom del rey, pactarem esposalles,
bescambiarem anells, or avensarem...
Y al punt qu'estàn les coses, es follía
mudar d'intent, perquè la iglesia ho priva;
y'l temor de que'l rey se quedi viudo

es ben poch falaguer!... Aquesta boda,
s'ha de tirà endevant! Y ara... silenci.

NANTILDE

Y si eixa dòna hagués estat sincera?...

(Apart)

(Entra un SERVENT tot alarmat)

SERVENT, *esbufegant*

El rei...

ELOY

Quel...

SERVENT

...No's trova en lloch!

ELOY

Cerquémlol!

No esmersém, perorant, moments preciosos.

Tots a cercarlo!... Furejeu pels boscos,
per les planes y cims, per les valls fondes!

Camins y corriols, de gent fressosa
sian plens tot seguit,..! Al aire volin

las crins dels braus corcers! Fins sota l'aigua
dels rius escumejants, vuy que's capbussi...!

S'ha de trovar al rey avans d'una hora.

*(Tots surten depressa, menys NANTILDE, qui
detura a ELOY, en el moment en que va per
anarsen).*

ESCENA III

NANTILDE y ELOY

NANTILDE

Era allà... us he sentit... No ho vuy que mori.

ELOY

Que dius?...

NANTILDE

La mort del rei? Oh! mai! La méva,
primer cent voltes! Sé que mes paraules
el vent se les endú. Soch una esclava
ignorada y humil... Pro aquesta dona...
vos l'heu sentida!... El rey ha de saberho!
Y jo li diré... Sí, jo!... perque l'estimo!...

ELOY

...Un'altra bojal...

NANTILDE

La meva bogeria
es d'un altre faisó. L'estimo!

ELOY

Calla!

NANTILDE

L'estimo!

ELOY

Y es bonica.

(*Apart*) Amistansada
genil pot ser! Bonical... molt bonical...

(*A Nautilde*)

Per ton reial amant, rès has de témer:
aquella dòna sols ha dit mentides.

NANTILDE

Que sabeu, vos?

ELOY, *furiós*

Eh?...

NANTILDE, *ab fermesa*

No ho vuy que móri.

ELOY

Jo tampoch!... Perque jo també l'estimo
al teu rey Dagobert... potsé ab més forsa

que no pas tú!... Vetaquí'l só de sempre:
 L'estimo!... y prou!... També pot estimarse,
 sens dalerta carnal. Jo, aixís l'estimo.
 Com a germà, com a pare y com a mare...
 Pro'l meu amor no xiscla, ni protesta,
 al primer crit de mort. Clarividencia,
 fortitut, temperansa, son las bases
 del amor que pel rey sent el ministre.
 Mon cor ferm resta quan el teu tremola.
 Mon senyor es Dagobert... Galàn de somnis
 es sols per tu... Y'l cor d' enamoradè,
 sols viu d'engunia, perque es egoista.

NANTILDE, *ab altivesa y dignitat.*

Jo no he dit que fos l'amistansada,
 del rey!

ELOY

Ah!... no?... (*Ab estupefacció*)

NANTILDE, *ab dolsa tristesa*

No...

ELOY

Bé, donchs jo'm pensava...

NANTILDE

Jo no soch rès per ell: potser recorda
 el meu nom vagament: la meva imatge,
 en son esguart distret, alguna volta
 indecisa ha passat, y com la boira,
 s'ha fos aviat...

ELOY

Si no't coneix, que hi cercas
 rondant per aquí?...

NANTILDE

L'estimo.

ELOY

Es admirable!

Y com, si no hi ha res, ets agosada,
y álsas el front tossut, y ab el ministre,
tot poderós, t'encaras, atrevinte
fins a dar-me concells?... Si la ventura
prop del rey no has trovat, es culpa téva.
Deu sab les dones que ab l'amor d'un dia
Dagobert ha honorat!... Y no tan belles
com ho ets tu.

NANTILDE, *ab orgull*

El cor d'aquestes dones
no es com el méu. Lo que las fa felissas,
jo no ho vuy pas. M'estimo més el somni,
sens esperansa, que, de temps, nodreixo...
ma vida humil, secreta, sens guspira
d'amor possible, que no pas els besos
inconstants qu'ellas han rebut dels llavis
del rey aimat. El méu amor s'en passa
de joias tals. Si'l veig, ja soc felissa!...

ELOY

¿Que deu tenir, mon rey, perque les dones,
fins aquest punt, l'estimin y's trastoquin?...
D'hermós, no'n té pas res!

NANTILDE

Qui sap?...

ELOY

Dirias...

NANTILDE

Tant se val el sé hermós!... Pro sa mirada
a tréu ab forsa màgica qu'encisal...
quan surt el rey, apart que tot lo altre
d'una lletjó's cobreix. Quina alegría
va voltant sempre al rey!... Ab un exércit,
per distracció, jo crec que bregaría,
ell tot sol, ab delicia; y al capvespre,
es capás de plorar... perque les roses
del jardí s'han marcit... És un poeta!...

Quan el créuen aprop, qui sab ahont pára!
 No té un'anima sols... jo crec que a dintre
 en porta cent, y en el trascurs del día,
 la que l'hi plau reprén, una per una,
 tant si fa sol, com si fa clar de lluna...

ELOY

Si... es un poeta... es veritat, però... per are...
 Ah!... y en quan a tu, si un mot t'escapa,
 tan sols per dir al rey lo de la bruixa!...

NANTILDE

Al costat de sa vida, que es ma vida...

ELOY, *ab violencia*

Callaràs.

NANTILDE, *ab dolcesa*

Parlarè.

ELOY, *més fort*

No!...

NANTILDE, *més dols*

Si!...

ELOY, *furiós*

Silenci!...

Pobra de tu, si parlas!

NANTILDE, *ab intenció irónica*

Féu que'm penjin
 al mateix arbre qu'heu penjat a l'altra!...

ELOY, *desconcertat*

Eh?...

NANTILDE, *ab malicia*

Tot ho sento, per molt baix que's parli.

ELOY, *baixant bruscament la veu, y mirant al
 entorn, ab desconfiansa*

Calla, per Déu!... Convé que no se sápig

o sinó, estém perduts!... Els que jo penjo...

(*somrient*)

...gaudeixen de salut y llarga vida!...

(*Somrient també y en tó amigable*).

NANTILDE

Ja es trist, quan un es bó, el ser ministre!

ELOY

Molt trist... y molt pesat!... Es dels oficis,
el més costós de tots!...

(*s'asseu en el setí d'or y queda com encantat y
diu ab melangia y anyorament*)

Al... quan jo era
no més que un argenter!... quina delicià!...
Cisellar l'or més fi, pera encastar-hi
el bell diamant, que crema y porta dintre
l'esclat del jorn!... Y anà aplegant turquesas
que com ulls blaus guspiran... y topacis,
esmeragdas, safirs!... Y enfilear perlas!...
quan penso en tot aixó... com m'en anyoro!...
y'm dich, cridant, a mi mateix, renyantme:
«Fora d'aquí, que al obrador hi ha feina!...»

(*Toch de clarins, dintre. Sobresalt d'Eloy*)

Eh!... què?... què es aixó?... El rey...

VEU DEL GUAITA *dintre*

La reinal...

ELOY *afollat*

Deu del cel!... que farem!... Tot se redressa
a mon entorn, com cent camins que's tanquen
y empressonat me trovo!... Es impossible
tení un rey com el meu!...

NANTILDE *fugint*

Calma!... Paciència!...

que tot sortirà bè!...

ELOY *perseguintla*

Ni un mot!... La reina
ja es aquí!... Y jo, sol, tot sol per rébrelal
Lo que es els que no hi son, tots a la forcal
(*Se deixa càurer, abatut, demunt del setí d'or*)

ESCENA IV

ELOY y ODORIC

ODORIC, *entra mira a tots costats, ab extranyesa,
sens adonarse de Eloy*

Soc l'avant guarda de la reyna!... Y are?...
Ningú?... (*Cridant*) Gent del castell!... Ave
(*María!...*)

Potser m'hi errat?... No, que es aquí

ELOY, *ab veu planyivola*

Bon día.

ODORIC, *coneixentlo*

Micer Eloy!...

ELOY

Mestre Odoric!...

ODORIC

M'extranyal...:

Es aixó, un palau, o.., una masía?...
Sols mestre Eloy... y ningú més, per rébrem?
(*irat*)

ELOY, *exageradament obsequiós*

Al menys haveu tingut un bon viatge?...

ODORIC, *secament*

Excel-lent...

ELOY, *com més va ab més dolcesa*
Grans mercés!...

ODORIC, *com més va, més irat*
Però...

ELOY
L'Aquitania,
es bell país, veritat?..

ODORIC
Molt bell...

ELOY
Nos remercio,
per vostra gentilesa!...

ODORIC
Però...

ELOY
Y la fontana
de Poitiers, tota de pedra?..

ODORICH
Molt bonica!

ELOY
Grans mercés!

ODORICH
Però...

ELOY
Gran entusiasme,
veritat, pels pobles?.. Jo'm penso que la reina
complaguda ha d'estar y... molt contenta.

ODORICH
L'acullida del poble ha sigut bona.

ELOY
Mercés!...

ODORICH, *crident*
Ja prou «mercés»!... Treva demano
oh, mestre Eloy, a vostra gentilesa!...

Y vui que m'expliquéu, com es que hi manca el rey, aquí?...

ELOY

El rey?... Es allà dintre...
Sa Magestat s'està vestint... Ja'l vòltan
sastres y perruquers, en la reial cambra!...

ODORICH

Està bé per el rey... Prò, y sos ministres?...

ELOY

.....Vòltan als perruquers.. y a vora'ls sastres,
embadalits contemplan al reial nuvi.

ODORICH

Bé... però... y'ls feudes?...

ELOY

Voltan als ministres...

ODORICH

Ja ho entench!... Y'ls feudes a n'els patges,
vòltan, pel seu cantó!... y tothom roda!...

ELOY

Aixó mateix!..:

ODORICH, *furiós*

Oh!... Deu!...

ELOY, *apart, espantat*

Què l'hi dich are?...

(*a Odorich*)

Veiam... vos seré franch... sí... més m'ho es-
(timo...

Car jo soch franch com l'or!... Franch de nai-
xensa!...

Las desgracias se miran cara a cara!
El rey Dagobert...

ODORICH

Mort?...

ELOY, *fa que no ab el cap*
Es a cassera!...

ODORICH

A cassera, diéu?...

ELOY

Desde trench d'auga.

ODORICH, *ab veu terrible*

Oh!... però, aixó sol ja es cas de guerra!

ELOY, *afollat, ab aire conciliador*

No!... Y are?... Tornarà, vos ho prometo...

Si ja'l cerca tothom! Tinguéu paciència!...

Ja'l veuréu, la distracció senzilla

es l'encís primordial de sa persona.

Més que tot, es poeta!... Quan se pensan

que es ben aprop... tél... ja es a dotze horas

lluny del palau, fantasiejant pels boscos!

No té un'ànima, cent, diu que aquí dintre,

n'hi estotja com joiells. Veuréu, quin home!

S'alsa ab el jorn. Es un galan més tendre!

Tot amor per la reina qu'ell adora!

Plahent y gai, la vostra Hidelswinta

tindrà amant y marit, tot a la una!

ODORICH

Millor! Més val aixís!... Del cor, las alas,

ja se'm vian plegat, ab deixadesa...

car... a la reina... entre nos..., d'entusiasme...

n'hi manca molt pel rey... Y... si a cassera

es, are, Dagobert... més lluny encare

del magí de la reina, el rey se trova...

ELOY

Ahont se trova, donchs?...

(Estupefacte)

ODORICH, *ab misteri*

Veuréu... parlem-ne...

are, tots dos... Ja que sens testimonis
ens trovem... y ben sols... Siguem franchs...

ELOY

Ho accepto.

Franchs com ho es l'or.

ODORICH, *en tó confidencial*

Donchs, bé... La reial nuvia...
no hi va pas, de bon grat, al matrimoni...
Clar y net: hi va per forsa. Pro son pare,
el nostre rey Suintila, que Deu guardi!...

(*Tots dos, fan acatament*)

disposa de sa filla... y la violenta,
obligantla a casarse ab qui no estima.
Ella no'l vol al rey.

ELOY

Y que sab ella?...

ODORICH

Sab que n'estima un altre.

ELOY, *fent veure que s'enfada*

Cas de guerra!

ODORICH, *conciliador*

Com?... No! L'oblidarà! Vos ho prometo...
No hi hem de veurer, vos, ni jo, altra cosa,
per part d'ella, qu'instint d' enamorada,
que, ab el temps, devindrà gentil esposa.

ELOY

Si, però, mentrestant, tot se conjura
per barrarnos el pas. Tot son obstacles.
Ab promesos semblants, tot s'ha de tèmer;
y avuv, com may, perque ja s'anuncian,
si va endevant la boda, grans desgracies!
Conech a Dagobert... y si ell arriba
a saber que en els astres està escrita
la seva mort, no ha de pensarshi gaire,
en desfé'l casament...

ODORICH

Ja hi ha qui crida,
predint la mort del rey?...

ELOY

Si, ab Hidelswinta,
el rey se casa, si. Ho ha dit la bruixa...

ODORICH

La bruixa?... ah!... fingida o veritable...
vé com l'anell al dit... Aquest presagi...
jo tinch bon nas... Es cosa de la reina!...

ELOY

El cop hauría estat crudel, terrible!...

ODORICH

Que ho sabeu si la bruixa's diu Bertruda?...

ELOY

No...

ODORICH

Que n'heu fet?...

ELOY

No res, encare...

ODORICH

Grat sia a Déu!... Millor!..., Ja que Bertruda,
es cambrera d'honor, a qui la reina
estima com germana y com bessona.

ELOY

Fe un casament es ben galana feina!

(Amohinat)

El rey cassant, la reina... enamorada!...
Magnífich!... Prò'ls nostres grans esforços,
s'han de pendrer d'un cop?... May!... Ajudem-
(nos!

Tot té esmena... 'l Bearn, es bona terra,
la Bigorra, també!... Son per la reina...

s'enten, en cas de boda... Prò si's trenca
s'haurà de tornar tot... Bearn... Bigorra...

ODORICH

Y nosaltres, a Espanya, un'altra volta,
ens endurem tot l'or, que vé ab la reina.

ELOY

Ah! no!... Això si que no!... Jo'l necessito
tot aquest or!... Tornarlo al rey Suintila,
no es pas el meu intent. Y... si... pactessim?...
vos y jo... ab gran secret?... Quan el recompte,
vos feu de l'or... jo, per ma part, faig veurer
que dormo... y vos... llavors!...

ODORICH, *ofés*

Aquesta ofesa!...

(Cambiant de tò y parant la mà)

Y... quant me donareu?...

(Ab codicia)

ELOY, *apart somrient ab malicia*

El peix ja pica!...

(All, a Odorich)

Cent mil diners, tot or. Vos plau el pacte?...
Ab presents l'amistat sols refermarse...

ODORICH

Cent mil?...

ELOY

Si...

ODORICH

Bé... molt bé!... Es necessari,
per altes rahons d'estat, el matrimoni!

ELOY

Vostra ma?...

ODORICH

Aqui va!... La vostra?...

ELOY, *encaixant*

Y agraphidal!

(*Comensa a entrar l'acompanyament de la reina*)

ODORICH

Pst!... La reinal!...

ELOY, *afollat*

La reina?...

ODORICH

Y la embaixadal!...

Un posat que s'hi digui, s'ha de pendrer,
vos d'aclapament, jo d'altivesa.

ELOY, *apart*

Qui pogués sé argenter!...

ODORICH

Com?...

ELOY

Res! ..

VEU DEL GUAITA, *dintre*

La reinal!...

(*Entra la REINA HIDELESWINTA, ajeguda en una soperba llitera portada per quatre esclaus, seguida de ses cambreses d'honor y d'homes de armes del rey goth Suíntila. Toch perllongat de clarins y aclamacions al lluny del poble. La llitera va coberta de flors*)

ESCENA V

ELOY, ODORICH, *la REINA y'l seguici de la Reina*

ODORICH

Magestat!...

ELOY

Magestat!...

ODORICH

Es que'ls ulls vostres
cercan al rey, potser?...

ELOY

Es que... sens dubte
vostre esguart cerca al rey, mon senyó y amo?
REINA, *ab gran displicencia, després d'haver
baixat de la llitera*

Jo?... no...

ODORICH

No hi es, aquí.

REINA

Tant se m'endona!

ELOY

Es fora'l rey.

ODORICH, *apart a Eloy*
Cuiteul... alguna excusa!...

ELOY, *a la reina*

No hi es... aquí!

ODORICH, *apart a Eloy*
Parleul...

ELOY

Es a sa cambra...

S'està vestint... Y encara que aixís sembli, mandròs, no ho es el rey... Per tersa volta, s'està vestint... perque, tingueho en compte, Dagobert no ho es pas dels que menyspreuan la etiqueta reial, desde son seti...

Es Magestat, senyora, molt coqueta.

Vestintse, hi passa hores y fins dies!

Y contempla, encisat, sa bella himatge, per tots cantons... y's tomba... y tot s'hi giral

Y si may ell s'adona que a sa màniga, hi ha encastat un fil blanch, l'ira l'arboral

Y fins el gra de pols, imperceptible, descobreix, amatent. dins d'una arruga!...

Pel jorn del himeneu, va fer comanda de tres vestits! El primer, d'un tò de rosa, ja un poch marcida. El segon, del blau de

(somni,

que. als capvespres d'estiu, el cel colora.

Y'l ters, del vert gemat que l'herba tendra sol tenir pel Abril! Pel rey gaubansa son els tons esblaimats. Es tot poesía!...

(Pausa)

...Y dit sia de pas... té més d'un ànima!...

Diuen que un centenar n'estotja dintre...

Per no ferse esperar, a trench d'aubada, s'ha posat el vestit «rosa marcida».

Meravella'l mirarlo, oh!... gran senyora!

Al cap d'una'hora, ja l'hi desplaia;

y elegant qu'era'l blau més honorable

que l'altre... ell que sí?... torna a vestirse

de cap a peus!... Y al devant vostra fóra,

si, per dissort, una taca molt petita,

no hagués aparegut, aquí, en el colze!

No ha dit ni un mot. però una palidesa

mortal, ha esgroguehit, de cop, son rostre...

y ha entrat tot concirós dintre sa cambra

afollat per un «res», que jo vos juro

ningú hauria observat. D'aquí una estona vindrà vestit de vert.

ODORICH, *apart ab admiració*

Res el detura:
va de dret a son fi, com una botxa...

REINA

Y la cort?...

ELOY, *sense saber que dir*

...Com?... la cort?...

(Dominantse y fingint altre cop) Està vestintse!
Si'l rey se muda, els cortisans l'imitan
per portà igual color. De sa desgracia,
cal tenir compassió, ma gran senyora!
Aviat serà aquí

REINA, *desdenyosa*

No tinch cap pressa.

ODORICH, *apart, ab admiració*

Oh... quin home! Deu meu!.. Quin gran
(ministre!...
Quines mentides diu!...

ELOY

Perdó, ma reina!

El geni de mon rey, en tots sos actes
resplandeix igualment. L'art de vestirse
es religió per ell!...

*Entra pel fons el REY DAGOBERT, tot brut de
pols y de fanch, ab el vestit esparracat, suat,
cansat, ab un gran garrot a la mà y una
branca de vern a l'altre. Se queda aturat, mi-
rantho tot ab estranyesa)*

ESCENA VI

Els mateixos y DAGOBERTDAGOBERT, *sens que ningú se'n adoni*

Quina gentada!...

Que hi fan aquí aquets homes?... Perque'l
 (voltan,
 al meu Eloy, ab tanta cerimonia?...

ELOY, *seguint parlant ab els Goths*

Geni he dit grans senyors!.., y torno a dirho!...
 La historia l'hi reserva un lloch altíssim!...

DAGOBERT. *avensant, sens esser vist encare*

Quantes flors!... Tot guarnit!... Que potser es
 (festa?...

(Bruscament, interpelant a l'Eloy, ab un gran
 crit)
 Eloy!...

(Tothom se gira. El veuen)

ELOY

Oh!... Deu del cell!... Magestat!.. Are
 si que tot es perdut!... Senyor!...

ODORICH

Que mirol...

El rey?...

REINA, *fent una ganyota despreciativa*

El rey?...

DAGOBART

Mon bon Eloy, acòstam
 un escambell. Estich rendit. Vull seure!

ELOY, *li signa el seti d'or. El rey s'hi asseu ab
 tota comoditat*

Senyor!... Senyor!...

DAGOBERT, *contemplant distretament a la reina*
 Quí es aquesta dona?

ELOY

La vostre!

DAGOBERT

Com?... La meval...

ELOY

Feu memorial!...

DAGOBERT, *recordantsen, de cop, y alsantse,*
depressa

Ahl... es veritat que'm casol... No hi pensaval

ELOY

Y el nus al mocador, que no l'hi dúyau?...

DAGOBERT

Quatre n'hi porto al mocador de nusos!...

(Mostrant el mocador ab quatre nusos)

Més no sé que diable m'ha fet córrer,
 des l'auba, bosch endins!... Si rès tenia
 al cap, més que la boda!... Y aquets dies...
 sols ab això he pensat...

(Acostantse a la reina) Si vostra gracia
 no'm concedeix perdó, l'hora d'occirme,
 crech que ha sonat per mi... Oh gran senyora!
(A Eloy, fentli l'ullet, ab satisfacció)
 Y es bonical!...

ELOY

Oh!... misenyor!.. Mireusel!..
 Que ja heu vist com aneu?... Si tot vos man-
 (ca...

...Els gafets ...els botons.,. Y plè d'esquitxos
 de llot... Oh!... Deu!... y plè de pols... y fulles
 y gatoses!... Fins sanch, aquí, a la galta!
 Y per comble de mals, porteu les calses
 al inrevés!...

DAGOBERT

Això ray, vaig a posàrmeles
del dret, are meteix!...

ELOY, *casi reptantlo*
Senyor!...

DAGOBERT, *a la reina*
Senyora!...

(Somrient)

No hos alarmeu, seriosament no parlo.

REINA

Y... això es el rey?... *(Ab repugnancia)*

ELOY

Al menys que vos presenti,
permeteu, oh senyor!... Del rey Suintila,
l'embaixadò es aquest, qui vos enmena
la reina fins aqui.

DAGOBERT
Me plau!...

ELOY

L'usatge

es que vos digui el nom!...

DAGOBERT

Cosa ben justal

ELOY, *presentant*

El senyor Odorich.

DAGOBERT
Es un bell home!

ODORICH

Sou indulgent, senyor!...

DAGOBERT

Oh, no. Y els altres?

ELOY

No'n sé'l nom, magestat, però jo'm penso
que l'Odorich ens el dirà...

DAGOBERT, *deturant a Odorich*

No calen!...

(Als cavallers goths)

Rebeu, oh, mos senyors!... la benvinguda...
¿Que'ns diràn vsstres noms, que no'ns ho diga
vostre aspecte simpàtich y honorable?...

(Tots s'inclinan)

Ja ho veyeu, sou rebuts ab gran franquesa!
Aquí de la etiqueta... entre nosaltres...
no se'n fa gayre cas!... Jo, la avorreixo!...

ELOY

No l'hi dich pas rès més. Surti'l que vulgui.
DAGOBERT, *acostantse a la reina ab tota gentilesa*
Sent vos aquí, senyora, ja tot canta...
Perdoneume si goso a presentarme
al devant vostre aixís. Vinch de cassera.
Hi vaig cada matí, avans que'l dia
apunti. ¡Que'm plau l'asadollarme
ab el perfum del bosch, que, deixondintse,
va, a poch a poch... ab el jaupar dels gossos...
rebut, de cara, el vent frescal que hos banya
a través del mantell... Y entre les soques
contemplar, bruscament, com la carassa,
tota roja, del sol, pel cel se'n pujal...
El cor glateix, ab forsa, quan el rastre
es trovat, tot seguit, per les canilles!...
Ah!... els dematins alegres!... Y un s'entorna
content y satisfet!... Y al assentarse,
al entorn de la taula, s'hos desperta
tant bona gana, que vos menjariau,
un bou sencer!...

REINA, *apart, ab desdeny*

Y qu'es grollé aquest home!...

DAGOBERT

Però això no vol dir que un bon poeta
no pugui ser també... Quan m'endinzava
bosch avall, tot rumiant... a trenta passes,
vetaquí que, de sopte, se'm presenta...

ELOY, *inquiet*

Quí?...

DAGOBERT

Quasi d'or, demunt dels arbres...
la meva dáina...

ELOY, *tranquilisat*

Ay!... Déu!... jo ja'm pensava
que anava a dí' una dòna.

REINA

Quina dáina?...

DAGOBERT

Hi ha, en ma vida, una dáina que's presenta
cada cop qu'haig de fer quelcom que sia
trascendental per mi. Es una dáina...
que te'ls peus blanchs... La dáina que una

(volta
va guiarme als sepulcres dels sants màrtirs
Eleuteri y Dionís. Porta una estrella
aquí, al bell mitj del front... Potsé' es la me-
(va!...

Y quan jo ja'm pensava qu'era morta,
devant mos ulls, distrets, s'es presentada.

ELOY

Senyor, 'neuse a vestir.

DAGOBERT

Si.

ELOY

Que'l temps passa.

DAGOBERT

Si.

ELOY

Y'l bisbe ja fa estona que s'espera,
dret, a l'altar major.

DAGOBERT, *apart, capficat*

Quina trovalla!...

La dáina... Aquest matí... Que puch pensar-
 (ne?...) Talment semblava que ab sas corredissas
 allunyar-me d'aquí volgués la bestia...

ELOY

No, senyor, no.

DAGOBERT

Jo't dich que sí. Al trovarla,
 jo ja venía cap aquí... Y sens ella
 abans d'arribar vos, jo ja m'hauría
 vestit d'or y de porpra... Y al mitjdia,
 al entrar al palau, ab mi a les portes
 vos hauríau trovat, cenyint ma testa
 la corona reyal... y espessa boira
 d'encens flairós... voltantme ab mon seguicil...

REINA, *apart, desdenyosament*

Y que brut que me'n va!...

DAGOBERT

Veniu, senyora!...
 El sonso de l'Eloy. tantsols m'inspira
 enveja, quan jo penso que os ha vista
 abans que jo!... Que n'he perdut de dies...
 no haventvos conegut!...

(*Entren Ega y Pepi.*)

ESCENA VII

Els mateixos, EGA y PEPI

EGA

Senyor!... Oh, joial...

PEPI

Per fí os havem trovat!...

DAGOBERT

Cóm?... que no hi érau?...
 Ahont vos heu ficat?... Oh, Déul... què miro?
 Ningú!... Hont es la meva gent?...

PEPI

Pels boscos!...
 Senyor!... Hos estàn buscant!...

DAGOBERT, *enfurismantse per graus*

Que, per ventura,
 m'he perdut, perque'm busquin?... O mofar-
 (vos

voleu de mi?... Sabent que hi ha la reina,
 deixà'l castell desert!... Cort vagabonda!...
 Me desplaui!... ho sentiuh?... una tal manca
 del respecte degut!... La gentilesa
 es, aixís, lletra morta per vosaltres?...
 Estich molt descontent, perque sabiau
 que la reina arrivava!... Y si memoria
 ne he tingut jo, calía a tots vosaltres
 el tenirne per mi.

EGA

Senyor!...

(*Entren, bruscament, per tots cantons, els no-
 bles francs, plens de llot, suats y esparra-
 cats.*)

DAGOBERT

Mirèusels!...

Ja van venint!... Y en quin estat!... Feu llàs-
 (tima!
 Suats y plens de llot!... Mantells y vestes
 esparracats y esbufegant! Per Clòvis!
 No sou pas bells, senyors! (Furiós).
 (*Tranzició dirigintse a la reina.*)

Y vos, la gracia
 féume de dispensarlos!... Y esperèume...
 el temps just de vestirme!... Un'altra volta
 perdó, perdó per ells!... (Irat als nobles)
 Vostra conducta
 'm desplaü fundament!... (*Carinyòs a la reina*)
 Pero... aquí dintre,
 el meu cor bat de joia!...
 (*Se'n va, seguit d'Ega, Pepi, nobles y homes
 d'armes franès.*)

ESCENA VIII

LA REINA, ODORICH, ELOY y els GOTHs

ELOY, *apart a Odorich*

Decidiula,
 are vos!... que's fingeixi enamorada...

ODORICH

No tingueu por, confrare!... Jo'n soch mestre!
 (*Eloy se'n va*).
 Sols, ab Sa Magestat, quedar voldria...
 (*Els Goths se'n van*).

ESCENA IX

LA REINA y ODORICH

REINA, *ab gran decisió*

Ab rey tan mal girbat, jo no m'hi caso!
Si quan fa un gesto alsa polsaguera!...

ODORICH

Es dir que la senyora envía bruixes,
per privar a la gent que ab ella's casi?...
Y donchs... y aquell posat de bona noia,
qu'heu fet tot el camí?... Respongueu. Apal...

(La Reina alsa les espalles).

Veieu com tot se sab?...

REINA

Jo no m'hi caso

ab aquest rei...

ODORICH

Això es lo que hem de veure.

REINA

Pot esser un gran rey, mes com a home...

ODORICH

Que no ho sabeu?... La bruixa?... l'han pen-
(jada).

REINA, *ab inquietut*

Com?... Bertruda?...

ODORICH

Ho veieu?... Ja m'ho pensava!...
Aquesta dòna potsé' te un xich massa
de carinyo per vos!... Aquesta volta

el cop no ha fet efecte. El rey no hi era...
y del presagi no'n sab res ..

REINA

Mes, pot saberho...

ODORICH

Reflexioneu, senyora...

REINA

Jo, sé' esposa
d'aquest rey Dagobert?... Mayl... Impossible!
Primer, perquè'm desplaui. Y'l trovaria
lleig encare que fos bell com un àngell!...
Ja que no'm donen al que jo m'estimo...
del rey, ni de ningú, vuy ser la esposa.
Ho juro per 'quets ulls qu'are vos miran!...

ODORICH

Calia dirho, aixís, al rey Suintila,
y no empendre tan llarch y afrós viatge!...
No's ve aixís com aixís del cor d'Espanya
pera ofendre al rey d'una gran terra,
ab la excusa de que esteu enamorada
del vostre cosinet!...

REINA

M'en penedeixo,
prò'l valor va mancarme. És culpa meua!
L'espós era tan lluny, quan al meu pare
jo vaig donar el si... Y are, aquí, m trovo
aprop de Dagobert...

ODORICH

Y ben llunyana
del vostre pare... Que haig de fer, digueume!..
No puch pas dir, al rey que... are com are...
vos no l'estimeu gens... Y que'l cor vostre,
es tot pel cosinet.. Oh!... quin conflicte!...
Y en Dagobert que os trova tan bonica!...
Si que la hem feta bona!...

REINA

Ab gentilesa...
podeu cercà una excusa... Vos... cap forsa
teniu sobre'l meu cor. Jo no m'hi caso
ab el rey. Ja està dit. Surti'l que vulgui.
(*Se posa a caminar, amunt y avall, nerviosament.*)

ODORICH

Veiam... veiam... Ni ha per perdre l'esma!...
(*Apart*) Cent mil diners!...
(*Alt, anant darrera d'ella, suplicant que l'escolti*)

En nom del vostre pare!...

REINA

No insistiu...

ODORICH

En nom de vostra gloria...
Dels fills que vos tindreu, un día o altre...

REINA

No... no... y... no. He dit que no.'M mareja
vostra tossuderia! El cap me rodal

ODORICH

Caseus-hi, al menys, perque vos repudi-hi!

REINA

Eh?... (*aturantse*)

ODORICH

En Dagobert es molt devot dels cam-
(bis...)

Es un marit que tot seguit se cansa...
de la esposa triada... Y si la boda
se fa, tal com s'ha dit, jo ja m'en rento
les mans de tot aixó. Tenim el medi
que ho concilia tot. Vos, sereu lliure...
Repudiada sereu... y el rey Suintila
vos deixarà casar, ab qui vos plagui.

REINA

Potser que si, pero...

ODORICH

Tenim el medi...

No hi pensem més. Sigueu insoportable...
 desde demà... més bè .. desde aquest vespre.
 Sigueu rebecca, esquerpa, mal criada!...
 Rondineu y crideu... y al ser a taula,
 baralleuse ab el rey!... y ab ben pochos días,
 repudiada sereu, jo vos ho juro!

REINA

Oh!... els días... ray!... Les nits es lo difícil!...

ODORICH

Que?...

REINA

que no'n vuy ser de repudiada;
 vuy sé esposa fidel...
 (*entra Eloy*)

ESCENA X

LA REINA, ODORICH Y ELOY

ELOY, *a Odorich*

Y bé... confrare?...

ODORICH

S'ha entossudit rebecca y l'aigua clara
 no'n puch trèurer, ni res...

ELOY

Veiam, deixeu-me
 fer a mi. Potser jo tinch la meva idea...

(*anant cap a la reina*)

REINA, *deturantlo*

Es en va que os canseu, estich resolta.

ELOY

No vuy insistir pas, oh! gran senyora!...
Prò, en nom de tot un poble, permeteume
fervos present de nostra melangia,
al saber que os perdem! Reina tan bella
no la tindrem may més!

REINA

No's pot pas ésser
més galant y afectuós!...

ELOY

Res vos obliga.

REINA

Creieume que'm fa penal

ELOY

L'ésser reina
dels Franchs, tan vos desplau?...

REINA

L'ésser esposa
de Dagobert es lo que a mi'm repugnal...
Ser reina dels Franchs, no, ben al contrari!

ELOY

Eh?... Com?... Qu'heu dit, are, oh!... gran se-
(nyora?...

ODORICH

Ella... ja, de bon grat, s'hi casaria
ab Dagobert... sempre que fos possible
restar fidel al home qu'ella estima.

REINA

Aixó, veus-ho aqui.

ODORICH

Per mí es bogeria!

ELOY

Com s'entén, bogeria?... Es molt difícil...
prò bogeria, nó.

ODORICH

Donças... no es modal...
al menys a Espanya... Are. en vostra terra,
jo no ho sé pas... Ahont trovareu un nuvi
que no vulgui sé espós?...

ELOY, *apart*

Que n'ets de totxo!...

(alt)

Un moment!... Un moment!... Sento una
(idea
brotar... a poch a poch... dintre ma testa...

(a si mateix, rumiant)

Y perque no?... Ja ho crech!... Es ben possi-
(ble!...

(Alt, a tots dos)

La boda avans que tot. Y, are, fixeus-hi...
Com que no estima al rey, no es pas gelosa...
¿Y si fos reina, sense ser esposa?...

ODORICH

Com?...

ELOY

Es perillós... però molt...

REINA

Que se m'endona!

No m'espanta'l perill.

ELOY

Pot arreglarse
ab tot y el perill, sempre que hi hagi
en comptes de la reina...

REINA

Prompte, el medi?...

ELOY

...un altra dòna en vostre lloch...

ODORICH

Entesos.

REINA

Es admirable'l medi!

ODORICH

Es bogeria

ELOY

No sabeu dir res més.

ODORICH

Y si arrivessim
al punt en que'l projecte ha de portarnos
tot se sabria al cap d'una setmana!

ELOY

Qui sap!... En Dagobert, ja, per tres voltas,
s'ha casat, y duas... nits, ab la més bella
de las tres, sols passà, deixant deserta
la cambra nupcial. El rey té un'ànima
que muda de desitjos, com la lluna
muda d'aspecte al cel... y més depressa!...
Si guanyem dues nits, tot pot salvarse.

ODORICH, *ab admiració*

Quin homel...

ELOY, *baix a Odorich*

La meitat no més vos dono
d'alló que haviam dit.

ODORICH, *sofocat*

Oh!... oh!...

ELOY, *a la reina*

Senyora...

Vostre consentiment?...

REINA

Aquí'l teniu.

ODORICH

M'hi oposo!

REINA

Servar fidelitat, al qui jo estimo,
es lo que vui, y aquesta estratagema
accepto de bon grat.

ODORICH

Ens convindría...

ESCENA XI

Els mateixos y NANTILDE, qu'entra.

NANTILDE, *adonantse de la Reina*

La reina!...

(Corrent-hi desesperada)

Oh!... Gran senyora!...

ELOY, *a Nantilde*

Calla!... calla!...

NANTILDE

Una bruixa ha predit...

ELOY

Ha arribat l'hora!

Vols salvà al rey?...

NANTILDE

Jo?... Si per salvarlo
daría de bon grat, la méva vida!...

ELOY, *a la Reyna*

S'estima a Dagobert!... Seréu servidal
(*A Nantilde*)
Podém confià en tu?...

NANTILDE

Vos ho prometol

ELOY

Vetoaquí: la boda's fa. Sosségat:
t'has tornat groga: hem trovat un medi
de burlar el presagi.

ODORICH

Tu podrías
salvar al rey, petita...

NANTILDE

Ho provaría...

ELOY

La bruixota ha predit que's moriría
tot seguit nostre rey, si a Hidelswinta
donava'l bes d'esposa, dins sa cambra.

REINA

No més s'ha d'evitar que'l rei me besi.

ELOY

Y això's pot assolir, posant-n'hi un'altra.

ODORICH

Y aixís, no té virtut el greu presagi.

ELOY

Y com que tu l'estimas... aquesta altra...
has d'ésser tu...

NANTILDE

Qui, jo?...

REINA

Y tot s'arregla.
Que serà divertit!... En aparentsa...

(A Nantilde)

hi haurà sols una reina... Y en certs casos...
per art de bruixeria... n'hi hauràn dues!...
Tu, seràs la de nit... Jo, la de dia!...

NANTILDE

Però, això, gran senyora, es impossible!...

REINA

Tant se val el perill, si la aventura
tempta y encisa per lo inverosímil
El grans torts del etzar així's redressan!

(En veu baixa a Nantilde)

Tú, salvas tont amant.

(Apart)

Fidel jo resto!

ODORICH

Y tots contents!

ELOY

Y ab tal estratagema
el rey hi guanya un cor d' enamoradal

REINA

Això es.

NANTILDE

Ah! no! no!

REINA

Pactes son pactes!

NANTILDE

Jo no ho puch fer això!...

ELOY

serà si'l rey se mor. Culpa ben téva

NANTILDE

Jo me l'estimo!

Vos ja ho sabéu, Eloy... y aquestos medis...

ELOY

Que val el medi quan el fi'ns procura!...

NANTILDE

La qu'estima no enganya!...

ELOY

Bona cosa
es tení'l cor endurit per la política
y'ls afers del reyalme!... Qu'es simpàtica
la dona enamorada!...

(Nantilde se'n va tota trista).

Comentaris...

tots ben fora de lloc, quan se dú pressa!
Ja deu estar vestit!... Com jo no hi era,
no puc estar tranquil! Qui pot pensarse
ab lo qu'are'ns vindrà!...

*(Entra DAGOBERT, vestit igual que avans, y en-
caré més deixat. Porta un pergami a la mà
y ve tot cofoy).*

(Escandalitzat). Senyor!... Y are?...
Encare anéu aixís?...

ESCENA XII

DAGOBERT, ELOY LA REINA y ODOBICH

DAGOBERT, *a la reina, dolsament*

Portava l'ànima

tan rublerta de Vos, oh! ma Hidelswinta!...
que, en comptes de mudar-me, aquestos versos
he escrit per vos!...

ELOY, *apart*

No es mala pensada!
Y... no acabarém may, si no'm bellugo.
Vaig a manar que toquin les campanes.
(*Se'n va corrent*).

ESCENA XIII

DAGOBERT, LA REINA, ODORICH

DAGOBERT, *llegint*

«...Oh! lluna, qu'eixa nit, t'eivaràs pel cel
«oh! misteriosa lluna! oh! eterna enamorada!
«tos raigs d'argent envía a la dolsa estimada!
«y vulgas ser per mí tota de mel!...»

ODORICH, *apart*

La lluna!...

REINA, *ab mofa*

Molt poétich!

DAGOBERT

La tendresa
per vos m'els ha inspirat!... Y l'armonía
ha brollat per sí sola!... «Oh!... dolsa lluna!»
(*Forma grupu apart ab la Reina, y l'hi torna a
llegir els versos, en veu baixa*).

ODORICH, *apart, tot amohinat*

Pro, si la lluna s'en entra dins la cambra...
brillant ab tot esclat, la nostra idea,
se converteix en fum?...

DAGOBERT, *a la reina, signant el cel blau, en el
que s'hi veu, diàfana, la lluna*).

Cal tení en compte
que aquesta nit tindrem la lluna plena.

ESCENA XIV

DAGOBERT, LA REINA, ODORICH y ELOY

ELOY, *entrant*

Tot està apunt. Ben prompte les campanes
se llensaràn al vol.

ODORICH, *apart a Eloy*

Però... y la lluna?...

ELOY

Eh?

ODORICH

Aquesta nit... dins la reyal cambra...
no hem contat ab la lluna!...

*(Alarmat)*ELOY, *ab solemnitat*

Impenetrables
y espessos vels, la hi posarém al rostrel...
Y si es precís... apagarém els astres!...

(Bufant)

ODORICH

Tot això, es bó per dir...

ELOY

També ho sabia!...

Però... parlant... parlant... jo... rumiava
el medi d'evitar, que, tot per terra
ens ho tiri la lluna. Si's presenta...
tot s'ha perdut!

ODORICH

Confrarel.. l'aventura
comensa a ser plahenta per lo extranya.

ELOY

Què farem?... Si's pogués ab cortinatges.....
o bé... una vena als ulls... pro, si la idea,
l'hi vé, de contemplar a la estimada,
ab una antoxa encesa?... Tot pot ésser!...
Perqué, sa testa com les seves calses,
també la porta al inrevés!...'Miréusel!.
Ab gran tranquil·litat sospira versos!.

DAGOBERT, *llegint*

»...Oh!... lluna, sies de mell...» Ben cisellada
es la estrofa, veritat?... (*Parlant, a la reina*).

ESCENA XV

Els mateixos y un JOVE LÉUDE

JOVE LEUDE, *entrant desesperat*
Senyor!... la bruixa
s'es escapada!...

DAGOBERT, *ab sobressalt*

La bruixa! quina bruixa?...
Què diu aquest orat?...

ELOY

Tot se'n va en òrris!
Fòra enganys!...

DAGOBERT

Quina bruixa?...

JOVE LEUDE

La que suara
la mort del rey predia...

DAGOBERT

Malhaurada!
Hi ha un presagi de mort, y res me diuhen?...

ODORICH

Tot es perdut!...

ELOY, *aclaparat*

Tot es perdut! No, calla!

(Aixeribintse)

Tot s'ha salvat ab la mateixa bruixa!

DAGOBERT, *al jove leude*

Parla!... Depressa!... Va!

ELOY, *intervenint*

Senyor! paciència!

El presagi no es greu... pot evitarse...
no hos alarmeu aixís!..

DAGOBERT

Que moriria,
la bruixa ha dit, perxò! La ira divina
no concitem aixís!...

ELOY

Es que hi han coses

qu'encar vos no sabeu!...

DAGOBERT

Las endevino.

Es que al cel no li plau la meva boda!
La dáina!... Y, are, la bruixa!... Cal pruden-
(cial

ELOY

Senyor... teniu rahó... Mes, cap ofesa
feu al destí, si no infringiu un'ordre,
dins de la que una prohibició s'hi tanca.
No hos priven d'estimar, ni de casarvos...
sempre que... a les nits... la vostra cambra...
sia ben fosca, quan la esposa hi entri.*(Molt marcat).*

DAGOBERT

Eh?...

ODORICH, *apart, ab admiració*
Ja es ben fort!...

ELOY

Tantsols la profecia
vos priva'l contemplar, de nit, la esposa.

REINA, *apart, ab admiració*
Aquest home sab dar a les mentides
tanta seguretad, y tal caràcter
just y oportú, que es una meravella
l'escoltarlo, tantsols!...

DAGOBERT

Y jo, a la reina...
aixís, no més de día, puch mirarla,
y al devant de tothom?... Crudel presagi
pel meu amor, crudel!... el no podervos
contemplar, día y nit, a totes hores!...

ELOY

No hi ha remey!...

DAGOBERT

Què s'hi farà!... Jo... are
morir no vuy, de cap de les maneres!...
Per la senzilla rahó de que hos estimol...
Ja es molt que'l matrimoni se'm permeti.

ELOY

Jureu, senyor!...

DAGOBERT

Per Sant Dionís, jo juro,
qu'encar que de desitj, mon cor se cremi,
no haig de fer res per contemplà a la reina,
quan, de nit, sía ab mi, dintre ma cambra!
(Pausa).

Sens mancà'l jurament, bé hi haurà medi
de poder contemplarvos!...

(Tots se miran, alarmats).

Com, de día
 jo vui omplirme'ls ulls ab vostra imatge...
 de nit, la evocaré. Però, ja es llàstima!
(Toquen les campanes, dintre).
 Les campanes al voll!... Ab ses converses
 aquest Eloy me priva de vestirme.

ESCENA XVI

LA REINA, DAGOBERT, ELOY, ODORICH
Van entrant EGA, PEPI, L'ARREGLADOR, NOBLES
 GOTHES Y FRANCS, HOMES D'ARMES, ESCLAVES,
SERVENTS y després NANTILDE. *EL POBLE, dintre*

EGA

Senyor!... Demunt l'altar les flors s'esfullen,
 y ben bé ja'ls tres quarts de cera groga
 els ciris han plorat!

PEPI

Les cerimonies
 que'l matrimoni porta en sí s'assemblen
 a un bon dinar. No han de fé' esperar-se.
(Va entrant tothom).

DAGOBERT

Prò, jo no puch, sense pecat d'escàndol,
 entrà' a l'iglesia, ab trajo de cassera!...
 Ara... aquestos parrachs poden taparse
 ab el meu gran mantell de cerimonia.

ELOY

El gran mantell!... Depressa!... Y la corona!
 POBLE, *dintre, esvalotant, ab impaciencia*
 Dagobert!... Dagobert!...

EGA

Sentiu?... El poble!...
al peu dels murs, amotinat demana
pera veure a son rey...

DAGOBERT

Es impossible!...
Es massa tart!... Ja no tinch temps! Silenci!...
Tirèu, desde'ls marlets, a la mainada,
a grapats els confits y les monedes!

POBLE, *dintre, cridant*

Dagobert!...

DAGOBERT, *posantse la corona y'l mantell que li
hauràn portat els patjes*

El mantell!... Y la corona!...

Perfectament!... Per Sant Dionís, que pesa!...
(*Apart*). Si un no fés tant goig!...

ELOY, *apart a Nantilde*

Quedem que al vespre...

NANTILDE

Vos ho prometo.

DAGOBERT

El ceptre!... y a la iglesia!...
qui sãb si trobarem al pobre bisbe,
ja mort de fam! Dejuna desde ahir vespre...
y'l sol ja's va ponent!...

NANTILDE, *a Eloy, apart*

Seré obedienta.

ELOY

Grat sia a Déul... Per fil!...

ODORICH

¡Quina jornada!

DAGOBERT, *a la Reina*

Senyora!... Vostra ma...

EGA, *ab un gran crit*
Visca la reinal

PEPI

Visca'l reil...

DAGOBERT, *cercantlo*
Mon Eloy! . .

ELOY, *corrent-hi*
Senyor!...

DAGOBERT

Ahont eres?

No sé què ho fa, prò sempre t'entafures!
En marxa!... (*Dirigintse als Goths*).

Y vos, senyors, al rey Suintila,
li direu, de ma part, que sa Hidelswinta,
'm plau moltíssim!... Que sa gran bella,
ha captivat mon cor!... Y que la estimo...
y juro ser fidell!... Empenyorada
va ma paraula!... Ho juro, pels Sants Màrtirs!
Pot sé'l cor variable, prò ve un día,
que acaba per rendirsel!... Faula vella
es la d'Omfalia dominant a Hércules.

(*Ofereix, ab tota gentilesa, la mà a la reina, qui,
prenentla, li diu, ab tota intenció, un si es no
es, burleta.*)

REIÑA

Jo no m'ho penso ser definitival...
Foc de palla es l'amor que esclata ab forsa!
Vostra paraula, oh, rey!... es trencadissa
com vidre volador!... Qui sab si, al vespre,
vostre cor glatirà per altra dònal...

NANTILDE, *ab tristesa*

Ay! Déu meu!...

(*El rey y la reina se dirigeixen. solemniament,
cap al fons esquerra, seguits dels ministres,
cortisans goths y francs, dames d'honor y ho-*

mes d'armes, entremetj d'una pluja de llorer y de flors, d'un núvol d'encens y de les aclamacions dels cortisans y del poble, mentres repiquen festosament les campanes y sonen els clarins, els atabals y'ls cimbals.)

TOTS

Visca'l rey!... Visca la reyna!...

TELÓ

SEGON ACTE

La escena representa una cambra, propera a les habitacions de la reina.

Al fons, porta gran, a dos batens, de groxuda fusta, sobriament cisellada y xapada de ferro forjat. Ha de poderse obrir y tancar, corrent el forrellat. Al obrirse, se veurà un ample passadís. L'enquadrament de la esmentada porta, es tot de pedra, esculpurada al gust de l'època.

Les parets de la cambra, son, també, de pedra núa, ab socolada de fusta policromada.

El sostre es, també, de fusta. Vigas y travessers colorits.

A la esquerra, gran finestral que dona als jardins del paiau. Una gran cortina que s'ha de poguer correr, desde la escena, cau devant d'ell, per la part de dintre.

A la dreta, porta, que dona a les habitacions de la reina.

Cadiras de brassos, escambells, arquimesa, catifas, etc.

Al alsarse'l teló, la cortina del finestral està tirada, interceptant la claror del dia, que tot just apunta. La escena es fosca. El rey, es encare a dintre de les habitacions de la reina.

Nantilde, es ja en escena, però, aprop de la porta de la dreta.

Al cap de poca estona, compareix el Rey, en el llindar de la esmentada, ahont se detura.

ESCENA PRIMERA

NANTILDE Y DAGOBERT

NANTILDE

Que deu se tart!... Veiam?...

(atravessa tota la escena, y va, a les palpentas, fins al finestral, separant, per un moment, la cortina)

El día apunta.

DAGOBERT, *desde la porta*

N'hi ha per desesperarse! Aconseguirte jo no puch may!...

NANTILDE

Però... senyó... acosteuse. Soch aquí... ben aprop...

DAGOBERT

En eixa fosca, lo milló es tancà'ls ulls... Res hi veuria, ni el linx que hi veu de nit... Al menus, par-
(la...
que jo sàpiga hont ets... perque jo pugui trovarte en l'ombra.

NANTILDE

No es pas gens difícil. Per llà, senyor!...

DAGOBERT, *avansant, a les palpentas*
Tot fosc!...

(S'atura)

Jo, bé os sento

NANTILDE

apropet meu!... Doneu un pas... Un altre...

DAGOBERT, *avansa altre cop y la agafa, carinyosament*

Perque has fugit?...

NANTILDE

Senyor, l'hora s'acosta
en que la nit, poch a poquet, ja minva:
l'auga es propera y hem de separarnos,

DAGOBERT

Vuy sentir tos cabells a flor de llavi...
y amanyagarte dolsament en l'ombra...
¡Que se m'endona que ja apunti el día,
si ton rostre enciser, sols ab el tacte,
jo puch acaronar... Perque tens pressa?...
Com es que'm vols deixar?...

NANTILDE

Cal recordarse
del presagi funest. Afigureuvos
que, per dissort, el vent de matinada,
alsa aquella cortina, y'l meu rostre,
que mirar no podeu, dins d'eixa cambra,
apareix tot de cop!... y la mort fera,
de sobte vos colpeix! . Oh!... no!... mil voltas!

DAGOBERT

No tinguis por... Aquestas matinadas
son dolsas y quietas... Ni una fulla
se mou en els jardins... Y... cada vespre...
vé l'Eloy, en persona... y ab agullas,
va apuntant les cortines, que podrian
obrirse y deixà entrar la llum de foral...
Pots estar ben tranquila... la mort fera,
no m'ha de colpir pas. Y com l'odio...
com més va, més!... a l'enutjós presagi,
que'm priva, cada nit, de contemplartel...

NANTILDE, *ab inquietut*

Ho vau jurà, senyor!...

DAGOBERT

Si no podía
fer altra cosa!

NANTILDE

Y cap remey vos queda.
La fe del jurament ha de guardarse,
Y, per ditxa, qui sab si a la vostr'ànima,
lo que la encisa més, es el misteri,
que a mi'm volta de nit!... Potser'l presagi,
m'afavoreix, molt més que'm perjudica!...

DAGOBERT

Es cert lo qu'are dius. Ja la segona
nit, s'acaba aviat... y més depressa
encar que la primera s'es passada!...
Tanta fidelitat no puch comprendre,
tractantse del meu geni variable!...

(Pausa)

Canta aquella cansó!...

NANTILDE

L'auba s'acosta...

DAGOBERT

Què sabs, tú?

NANTILDE

Si que ho sé. Al parch, tot calla...
El rossinyol no canta ja fa estona...

DAGOBERT

La merla matinal... encar no xiula...

NANTILDE

No hi fa res... perque tot aquest silenci,
vol dir, que'l cel, de blau va colorantse...
Vos ho prego, senyor!... Cal obehirme!...

DAGOBERT

Voldria deturar la pressa folla,

que té l'auba de naixer... la malvada!
Te'm roba ja per tot el día!...

NANTILDE, *ab tristesa*

En cambi,
ab la claror, vos torna a da'l meu rostre...
No es tan dolenta com aixó., pobra auba!...

DAGOBERT

Me roba ton amor, porque, aleshores,
te perdo fins al vespre!... Que'n puch treurer
de contemplà'l teu rostre... si de día
no semblas la mateixa!... Fins me parlas
ab orgull y fredor!... Sembla que vulguis
aparentar que ets reina avans qu'esposal

NANTILDE

La esposa ha de fer lloch, moltes vegades,
a la reina. Oh!... senyor!...

DAGOBERT

En tas miradas
no hi ha ni un brill que'm dugui recordansa
de que'ls nostres dos cors, baten a l'horala!...
Ni un somriure, ni res. Semblas un altra!
En tu, hi han duas dònes: la del vespre,
la que m'estima... la tendra y carinyosa...
y l'altra, la del jorn, la que fins sembla
que s'ha oblidat de les paraules dolces
y juraments d'amor que, en la foscuria,
m'ha fet enamorada! .. Ahí a la tarde
hi havia en tes paraules, fins rancunia,
fins odi contra mi! Qui pot enténdret?

(ab tendresa infinida)

Més, jo, d'aquestes dues, sols estimo
a la que dorm tranquila y refiada
a vora meu!... a la que are'm deixa!...

NANTILDE

Y féu ben fet, senyor, cal estimarla,
tan com ella us estima!... y es tan vostra,

que, fins jo crech que perdonar l'hi hauriau
els capritxos de l'altra.

(Sónan, al lluny, els corns de cassera).

A la cassera,
ja vos cridan, senyor!

DAGOBERT

Els corns ja sónan...

NANTILDE

Ja es dia!

DAGOBERT

La cassera! Com m'enutja
córrer boscos amunt, tot matant cervos!...
Ja comensa a avorrirmé la cassera!...
Sortim massa dejorn! Vui suprimirlas
eixas casseras matinals!... Ma reina...
fins a després!...

NANTILDE

Si... oh!... senyor...

DAGOBERT, *a cau d'orella ab gran tendressa*

Y... fins al vespre...

sobre tot!...

(Durant tot el final d'aquesta escena, hauràn arribat, tots dos, a la porta del fons. En el moment en que Dagobert la obra, Nantilde s'amaga darrera del batan obert. El rei s'en va, tancant la porta. Nantilde, un cop sola en la cambra, va al finestral, caminant a les pal-pentes, y guiantse ab la paret, y avans de córrer la cortina, queda, un moment, inmóvil.)

ESCENA II

NANTILDE, *sola*

NANTILDE

Fins al vespre! Qui pot dirme
 si al vespre tornarà!... Qui sap si un'altre
 amor, en aquell cor, avui, de sobte,
 esclatarà florint?... Que ho assegura?...
 Si un'altra nit vingués?... Que'n son de curtes
 les nits al mes d'Abrill...

(Obra una mica la cortina del finestral. La claror de l'aurora, ilumina sa cara d'un tó rosat. Mira al lluny).

¡Qu'es bell el dia,
 quan colora, de cop, l'herba amarada!...
 ¡Que'n deu ésser de dols, el despertarse,
 plegats, a l'hora en que'l matí refresca
 els brassos nusos que la són deslliga!...
 ¡Qu'es hermós l'estimar, sent estimada!...
 Y m'estimal... Y m'ho ha dit!...

(Corre, completament, les cortines, després les vidrieres del finestral. Les primeres resplandors del sol, il·luminan la escena).

Més... la ventura,
 aquest amor furtiu, no ha de portarmel...
 La esclava no ha nascut per ser felissa!

(Sónan altre cop, però molt més lluny, els corns de cassera).

Allà baix la remor de corns y gossos,
 se va allunyant. Els cassadors ja entren
 bosch endins. Ja no's veuen... Som a l'hora,
 en que'l séu lloch la reina ha de repéndrer!

ESCENA III

LA REINA y NANTILDE

REINA, *ab lleugeresa*

Y bé?... El rey ha marxat ab la cassera...
L'he vist sortir...

NANTILDE

Si, oh!... senyoral... No fa gaire
que s'en ha anat...

REINA, *ab ironía*

A fé que no se véurer
sa famosa inconstansa!... Fins a l'auba
s'ha estat ab tú, exposantse a que'l presagi,
ab la clarós, 's cumplís!... Y ja'n van dues
de nits que passa ab tú!... Aquesta... y l'altra...
(*Lleugerament gelosa*).

NANTILDE

He fet lo qu'he pogut per allunyarlo...
però ell ha persistit.

REINA, *molestada*

Te felicito!

Captivà un home aixís, tan variable!...
L'hi has de plaure molt!...

(Nerviosíssima).

NANTILDE

Oh!... gran senyoral...

Ja vos burléu de mi?...

REINA

Ben al contrari!...

Es hermós sé estimada, quan s'estimal...
Lo que hi ha, es que resulta desairada

ma presència al palau, si aquest... idili
va en augment... perquè jo no puch estarme...
aquí, tota ma vida... d'aquest modo!
(*Ab ira*).

NANTILDE

Oh!... no tingueu cap por!... Flama de palla,
ha de ser aquest amor, avans del vespre!

REINA

Tambè m'ho penso, perquè si durava
aquest amor, jo ja m'arreglaría.
No estiguis tristal...

NANTILDE

Ay! cel!...

REINA

Aixís l'estimas?...
Aixís l'estimas?...
Aixís l'estimas?...

Fins aquest punt?... Es extraordinari!...
Que pot tení aquest home?... Jo bé cerco...
Esbelt, no ho es... Hermós, tampoc li trovo...
Més aviat lleig. ¿Com pot ser que hi hagi dona
que a Dagobert estimi?... No m'ho explico...

NANTILDE

Donchs, aquí'n teniu una.

REINA

Qué l'hi trovas?...

NANTILDE

Jo no ho sé pas...

REINA

Si no té res que pláguil
Es distret y groller, foll, variable,
y l'estimar-lo aixís es bogeria!

NANTILDE

Potser teniu rahó. Si la inconstansa,
sembla encarnada en ell, també la joya
brilla en sos ulls!... Y quan ell vol, ben tendre

sab ser també!... Y semblen ses paraules
 quan vos parla d'amor, un sortilegi
 que os encisa y atrau!... Y quan vos prega...
 ell, que es un rey, a un pobre esclau s'assem-
 (bla!...

Y al sentirlo parlar, molt més hermosa
 esdevé sa estimada!

REINA, *ab ironia mofeta*

Ni sospita,
 podia jo tenir, d'aitals encisos...
 Qaasi'm sab greu d'haver fet aquells pactes!
 Potser vaig refusar el ser felissa!...

NANTILDE

Oh!... senyora!...

REINA

Segueix...

NANTILDE

No, perdoneume,
 si en un moment de distracció, he dit coses
 que no havia de dir!...

REINA

Al revés!... Parla...
 Estic tan avorrida que'l distréurem,
 es un bálсам per mi. Pots seguir. Cuita!
 Haig d'estar preparada... Si'm pregunta,
 vuy contestar sabent lo que contesto.
 Còntam tot lo que hi hagi.

NANTILDE

Que os estima...
 el rei, a vos, es tot lo que, fins are,
 he pogut esbrinar.

REINA

Y què més?... Digues!

NANTILDE

Res més... Ni una sospita... Que os demani
una cansó, pot ésser...

REINA, *ab gran sorpresa*

¡Quina idea!

Una cansó?...

NANTILDE

Fa poc, la ha demanada
y ha semblat agradarli...

REINA

Però... tu... cantes?...

Sí.

NANTILDE

REINA

Y jo, cóm ho faré, si en ma vida
he cantat res!... ¡quin compromís!...

NANTILDE

Ab l'ànima

's canta eixa cansó!... Fins qui no tinga
vèu pot cantarla!...

REINA

Però!... y si la demana?...

Jo, que no tinch memoria per la música...
y may he retingut ni dues ratlles
de lo que canta de cor fins la mainada!...
Tot s'ha perdut!...

NANTILDE

No tingueu pó'. Ab veu baixa...
podeu taral-lejar...

REINA

Ni baixa, ni alta!

Si jo no'n tinch de vèu!...

NANTILDE

Veiàm, probéu-ho.

REINA

Y de què'm servirà?... Massa segura
estich de mi mateixa, perque vulgui
fer lo impossible!... Y a més, sent tant hermo-
(sa
la teva vèu, perque are, tu mateixa,
m'has dit que a Dagobert li plau moltíssim;
fins al punt d'encisar-lo!...

NANTILDE

Jo, tal cosa
no vos he dit, senyora! Plèns de llàgrimes
he sentit els meus ulls, y... aleshores...
he cantat, y res més!...

REINA

Benehiteria
fora cantar sens vèu y sens memorial
Y a tu t'es ben igual... com qu'ell t'estima!
(*Ab gelosia manifesta*).

NANTILDE

El reil... A mi?... Lo que dieu vos, are,
ja ho sabeu que no es cert. Ell pot parlarme
com un enamorat, però ell no'm crida
pas pel meu nom! A qui, com boig, s'estima,
es a vos, oh! senyora!... Sa tendresa,
testimoniantla a mi, va dirigida
a vos, car jo no soch més que una excusa
a sa il·lusió d'amor!... Y ses mirades
sols guarden la visió de vos, senyora!...
Vos sou la qu'ell estreny, foll, en sos brassos!
Vos la qu'ell creu glatint enamorada!...
Y jo no soc ningú!... Quan més estreta
es la seva abraçada, més ausenta
soch del seu cor, qu'es tot per vos, oh! reina!

REINA

Prò, mentrestant, ets tu la qu'ell estima!
En mí, l teu cor hi cerca, quan, de día,

s'acosta a vora meu. Y al separarse,
tot enutjat de m'acullida freda,
compara «la del día» ab «la del vespre»...
y «la del vespre guanya!...» Si tu't penses,
qu'això es molt divertit, vas ben erradal
Tant hi veig, en sos ulls, la teva imatge,
si'l miro fit a fit, que'm torno rojal

(Provant de dominarse).

Ja n'hi ha ben bé prou!... Molt agraïda
t'estich per tot, però la estratagema
que l'Eloy ha inventat, avuy, sens falla,
te d'acabarse! El teu paper de reina...
ja l'has fet prou y massa!.. Que s'arreglin!

(Novament irada y nerviosa).

Tot aixó m'exaspera! Vui tornàrmen,
a Espanya, ab el meu pare. Y si s'hi oposen...
soc capassa d'ofendre al rei, en públich!...

*(Entra pel fons l'Arreglador, saludant a la
reina, ab gran cerimonia.)*

ESCENA IV

LA REINA, NANTILDE y L'ARREGLADOR

L'ARREGLADOR

Micers Eloy y Odorich son aquí fòra...
Y excusantme, tots dos, de sa impaciencia,
ab Vostra Magestat parlar desitjen.

REINA

Qu'entrin!

*(Bruscament. L'arreglador saluda y se'n va.
Entren, després, Eloy y Odorich).*

ESCENA V

LA REINA, NANTILDE, ELOY y ODORICH

ELOY

Oh!... gran senyora!... Tots els nostres respectes vos oferim... respectuosos, com cal a homes prudents y virtuosos!... Ens hem llevat abans que l'auba...

(*La reina els remercia ab un gest una mica sech. Nantilde està tota trista en un recó.*)

REINA, *a Nantilde secament*

Vésten!...

ELOY, *fa una ganyota y diu apart*
Malament!... Se veu clar que nostra reina no corre gaire bé ab sa substituta!...

(*Nantildé se'n va.*)

ESCENA VI

LA REINA, ELOY y ODORICH

ODORICH, *complimentòs*

Ha... dormit bé, Sa Magestat la Reina?...

REINA, *ab sequedat*

Molt bé!...

ELOY, *ab suficiencia*

Y grat sia a Déu! com ja es de dia, s'esborgeix la inquietut!... Ja son passades

dues nits... y's pot dir que nostra astucia
ha anat d'alló més bé!... Com esperàvem!...

REINA

¿Que ja ho sabeu que fins la matinada
el rey s'ha estat aquí?

ELOY

Ho sol fer sempre
quan la muller li plau!... Prò, quan se'n can-
(sa,
se'n va, y no torna més... No té importancia!
Estigueu ben tranquila.

REINA

Pot tenirne,
si això no'n té, que aquesta nit la esclava
hagi cantat...

ELOY

Perque?...

REINA

Com que no canto...
ni he cantat mai, per poch que al rey li hagi
agradat la cansó, podria ésser
que me la fes cantar! (Ab engunia)

ELOY

No alsem montanyes,
allà hont tot es planer. A hores d'are,
vos asseguro que ni s'en recorda.

REINA

Bé, donchs a mi m'enutja y enrabia,
que una serventa tingui veu bonica
pera encisar cantant!... Y jo, sent reina,
no tingui veu, ni gracia! 'M mortifica!

(Els deixa plantats, ab un pam de boca oberta,
y's passeja amunt y avall, com més va, més
enrabiada)

ELOY

Aixó... ja es diferent!...

ODORICH

Es clar.

(a Eloy)

Mireula.

REÏNA

Verament, are estich, per culpa vostre,
 en una posició, tonta y extranya...
 y ridícula... y greu!... Pot ser molt cómodo
 el no estimar... pro, tolerar qu'estimi
 vostre marit a un'altra, ja es demensa!
 D'aquest papé ofensiu que'm confiàreu...
 jo, ja'n tinch ben bé prou, y vos el tornol

ELOY

Prò, si tot s'ha acabat... jo vos ho juro!...
 Are'ns trenquem el cap, tot discutint-ho...
 tant l'Odorich, com jo; y a la cassera...
 l'amor del rey, se fon com la rosada!
*(Compareix el rey Dagobert, a la porta del
 fons, avansant ab aire sorrut)*

ESCENA VII

ELS MATEIXOS Y DAGOBERT

DAGOBERT, *entraní*

Soch jo...

ELOY, *girantse y ab estupefacció*

Vos, oh!... senyor!...

DAGOBERT

Es que no'm trovo
 gaire bé... Per xó torno... Potser l'aire
 del dematí... Com que no he dormit gaire...

He agafat fret.. y tinch una migranya!...
que he decidit tornar vora la reina...

ELOY, *apart*

Eh?...

(*a Dagobert, procurant emportàrsel*)

Vos heu de cuidar...

DAGOBERT

Fora mentidas!

El no trovarme bé, ha estat excusa.
Lo que hi ha es que cassera cada día
ja'm comensa a cansar!... El matar cervos,
ja no té encís per mi. Horas perdudas
son les que cassant passo. Vuy, desd'are,
emplearles millor, prop de ma esposa.
¡Com l'amor no hi ha res!... Com la delicia
de reposar demunt d'un cor la testa,
coronat d'una llarga trena rossa!

(*S'haurà anat acostant a la reina*)

ELOY, *contrariat*

Molt bè!...

REINA, *ab sequedat al rey*

No soch vostra amistansada,
sinó vostra muller!

DAGOBERT, *ab tendresa*

Es clar...

(*La reina se l'hi gira d'esquena, tota nerviosa*)

(*Descoratjat, ab ira*)

Ja torna

ab el posat rebech, d'ahí a la tarde!

(*a si mateix*)

Ni un mot!... Ni un lléu somriure! quina dõ-
(*nal...*)

(*a la reina, ab gran amabilitat*)

Jo, un marit que molesta no ho vuy ésser...
Si ma tornada no hos sembla inoportuna...

jo vos prego que'm feu la mitja rialla...
no més que una... petita... ben petita!...
en lloch d'aquest posat altiu que glassa!...

REINA, *apart*

La esclava té rahó! Té la veu dolça!...

DAGOBERT

Més hauria valgut esperà'l vespre,
que no tornar de díal

ELOY, *apart*

Com la estima!

DAGOBERT

M'en vaig!

*(La reina queda inmóvil, ab un posat de tant se
m'endona)*

(quasi cridant)

Dich que m'en vaig!

(Furiós, a Eloy y Odorich)

No hi ha cap dupte
quan vé'l díal, de cop pert la memoria!

(a la reina ab tendresa)

Com es que sou aixís?... Jo que per veure-os,
torno deixant-ho tot... y fins vos crido,
dient-vos que m'en vaig... Y vos, de pedra
os quedeu, sense dir, ni una paraula?...

vostre cor d'eixa nit, ahont es, senyora?...

REINA, *apart ab greu*

La nit, sempre la nit!

DAGOBERT

M'en vaig.

REINA, *ab despreci*

Ben lliure

sou de fe'l que volgueu.

DAGOBERT, *tornant endarrera*

Doncas... me quedol
si lliure soc!... Oh!... mon Eloy, que't sem-
(blan
els tractes que sa esposa fa al teu amo?...
N'hi ha prou ab ser de día, perque esquerpa
esdevingui de cop!...

(*a l'Odorich*)

Féuli enténdrer...
oh!... vos!... l'embaixador... qu'eixa conducta
explicació no tél... que es bogeria!...
aital amor de nit!... y aital despreci,
aixís que surt el sol!...

(*baix a l'Odorich*)

No hi ha pas bojos
en sa familia?...

ODORICH, *escandalizat*

Oh!...

DAGOBERT

Pels fills que póden
venir, ho dich!...

ELOY

Senyor!...

DAGOBERT

Ma rassa es pura...
y perxó la defenso!... Ah!... desdenyosa!...
Ab repugnancia fins jo crech que'm mira!
Ah!... senyora!... Guardéu-vos de ma ira!...

(*Furiós*)

ELOY, *provant de calmarlo*

Ja n'hi ha prou, oh!... senyor!...

DAGOBERT, *esdevenint, de sobte amorós y tendre*

La primavera
s'ha presentat. Diguéu-me una paraula,
y'ls bous fará junyir. Ja son plens d'erba,

els camins tortuosos. Llurs ombratges,
son misteri frescal ja'ns ofereixen!...
Anem-hi esposal... Bressarem nostr'ànima,
al pas calmós, y ab nostres mans plegades,
dolsament reclinats en la llitera,
seguirem, sens dir res, entre les branques,
el pas dels núvols que pel cel fan via!

(Pausa, la reina no respón)

No?... Ah!... es que a peu més que en llitera,
vos plau l'anar?... Millor!... Aixís, pels mar-
(ges

dels estrets corriols, cercarem roses,
englantinas y narts, tot aixordantnos,
loscos endins, la rialla de las merlas!

Pausa, la reina no respón)

Voléu un collaret?...

ELOY, *sentintse argenter*

Tinch belles perles!

DAGOBERT

Tot, oh! ma reinal... el rey vos ho daría,
pera obtenir de vos una mirada
complahenta!...

(La reina's tomba de cara al rey).

REINA

Oh! senyor!... *(Vol y dol).*

DAGOBERT

Vostra memoria,
s'ha oblidat, ja tan prest, d'aquestes hores,
passades allà dins, en que glatieu
folla d'amor, aquí, entre'ls méus brassos!

REINA, *esclatant, fora de sí*

Aquets dolsos recorts, per vos guardéusels,
si es que os pláuen tant!... Jo, ni sentirne
a parlar vuy tant solsl... Això ja es massa!
(Se gira d'esqusna al rey).

DAGOBERT

Com?... Que dieu?...

REINA, *se tomba de cara al rey*

Que jo... vos aborreixo!...
 al vostre amor, a vos, a les lliteres,
 als bous, al collaret, les passejades,
 y a tot!... perque haig de dir-vos que, a la forsa,
 he vingut fins aquí. Arrossegada
 contra ma voluntat!...

ELOY, *alarmat*

Eh?...

REINA

Y l'unich medi

que hi ha per desfé' això, es repudiarme,
 enviantme altre cop ab el meu pare!
 Bon...a nit, rey!...

(Se'n va furiosa).

(Dagobert, Eloy y Odorih, queden com qui veu visions).

ESCENA VIII

DAGOBERT, ELOY y ODORICH

DAGOBERT, *desmuntat, repetint maquinalment*

Bona nit?... Es que somnio?...

ELOY, *a Odorich*

La reina potsé' ha anat un xiquet masa
 enllà... No os ho ha semblat?...

DAGOBERT

Per testimonis
 vos prenc, ara, a tots dos. Jo la he deixada...;
 aquí, fa poch, amable y riallera!

Y ja la heu sentida!... Com s'esplica aquest cambi?...

ELOY

Senyor!...

DAGOBERT, *a Odorich*

Més coneixensa
 tenui vos d'ella... y aclarí aquets duptes,
 podeu més que ningú. Parleu, per Clòvis!
 Que té?... Que l'hi ha agafat?...

ODORICH

No sé que dir-vos...
 Es tant jove, senyor... Pòtsé s'anyoral...

DAGOBERT

Grans mercés! Eloy, tú ja l'has vista,
 picant de peus, y tota encesa d'iral...

ELOY

Si... oh!... mon senyor!...

DAGOBERT

Quins ulls y quina cara!
 Repudiarla?... Ja ho crech!... Y desseguida
 que la repudiaré!... Si bé m'intriga...
 que sia ella, y no jo qui això demani.

ELOY

Y,.. ho fareu, senyor?...

DAGOBERT

Sí.

ODORICH

Quan?...

DAGOBERT

Desd'aquest vespre.

ELOY, *després d'haver consultat a l'Odorich, ab la mirada*

Potser fora prudent que os hi pensessiu.
 Recordeuvos que, al menys, d'indiferencia
 vuit dies l'hi deveu! D'altra manera,
 ofendreu al seu pare, el rey Suintila.

ODORICH

Senyor, la vostra gracia, aquets vuit dies
 ens ha de concedir! Hi ha d'haver táctica
 entre nacions, si's vol evitar guerra!

DAGOBERT

Vostra política a voltes me fa riurer!

ODORIC

Oh!...

ELOY

Senyor!...

DAGOBERT

Estéu tranquils. Jo'm comprometo
 a guardar, per vuit dies, a la reina,
 en el lloch que l'hi cal.

ELOY

Oh!... senyor!...

ODORICH

Gracies!...

DAGOBERT

Aixís no hi haurà guerra... Y bé, coratge!...
 Vuy ferla enrabià en aquets vuit dies!...
 De son poder segura està la reina,
 n'abusa y fa mal fet! Veurem qui guanya!
 Tindrè una amistansada desseguida.

ELOY

Y... qui serà?

DAGOBENT

No ho sé!... La que s'escaigui,
 a traspasà'l llindar d'aquesta porta...
 Si es lletja tan se vall!... Com per venjansa
 la prenc, sia l'etzar qui me la dongui!
 (*Entra Nantilde, pel fons, portant un vestit al
 bras, y en direcció a la cambra de la reina.*)

ESCENA IX

Els mateixos y NANTILDE

DAGOBERT, *adonantse de Nantilde*
 Veus-e-la-aquí!...

ELOY

Nantilde!

DAGOBERT

Aquesta sí!

Acóstat.

ELOY, *provant d'intervenir*
 Oh!... senyor!... Es una esclava!...

DAGOBERT

No'm contradiguis! He dit que la primera
 sería, y ha de ser! Cal recordarvos
 que soch supersticiós...

ELOY, *a Nantilde, amoscat*

Que vens a fer-hi,
 tu, are, aquí?...

NANTILDE

M'en'nava vers la cambra
 de la reina.

DAGOBERT

Eloy! Vésten!

ODORICH, *apart a Eloy*

No'ns hi vólen!

ELOY, *apart a Odorich, tot anantsen*

No hi ha por que l'etzar cap traidoria
 ens pugua fer. El rey no ha de conèixerla.
(Se'n van).

ESCENA X

DAGOBERT y NANTILDE

DAGOBERT

Tu, 't pots quedar!... La meva amistansada
 seràs avans del vespre.

NANTILDE

Jo?

DAGOBERT

Enviada
 has estat pel etzar. Si... tu... Acóstat!

NANTILDE

Jo?... senyor!... jo?...

DAGOBERT

Sil tu, tu y tu! T'espanta
 aquest honor, veritat? No t'ho esperaves?...

NANTILDE

No... senyor!...

(Apart). Fidel, no ho ha estat gaire!

DAGOBERT, *a sí mateix*

Ah! ... si la reina's creu que boig per ella

jo estich, com s'erral.. Veuràs com desseguida
hem distrech distrech d'ella y del seu gran
(carinyo!...

(A *Nantilde*)

Jo no't conech, ni sé com t'anomenes...

NANTILDE

Nantilde!

DAGOBERT

Bé!... Si t'he mirat apenas...
Has d'ajudà a venjarme... La orgullosa!...
Com qu'ella es filla del gran rey Suintila,
ja's pensa que tothom l'hi ha de fer rotllo!...
Perxó, soch desgraciat.. Y que, de dònes,
n'he conegudes moltes!... Cap com ella!...
Es la pitjor de totes! Falsa, esquerpa,
al llevarse ja té tots els defectes!...
Y es tan dolenta que fins sa bellesa...
—perque es bella, aixó si!..—n'es enlletjida!
Saps que m'ha demanat que la rebutji?...

NANTILDE

...Si vos no la estimeu...

DAGOBERT

Es que la estimo!

NANTILDE

Ah!..

DAGOBERT

Quan de nit, allà dins, es invisible
y rendida la sento en els meus brassos!...

NANTILDE, *contenta*

La estimeu... a la nit?...

DAGOBERT

Si... més de día,
quan la veig tan esquerpa y tan írada...
jo no puch creure que'ls mateixos llavis

que m'han acaronat, ab mots tan tendres,
 siguin els que, després, me desprecian
 ab mots que ofenen y que'l rostre fiblan!...
 Pro, que dich are jo... si tu compéndrer
 no pots pas res d'aixó...
 (*Nantilde somriu*)

Vina... petital...

Acostatl... Ab tos besos, fés que oblidi
 els seus...

NANTILDE, *apart, ab picardia*

Tinch por que no!...

DAGOBERT, *bruscament*

Veiam, acostatl!

NANTILDE

Es veritat, oh! senyor! qu'heu d'estimarme?...

DAGOBERT

Jo bé ho desitjo.

(*Contemplantla*)

Es dols el teu somriurer!

Els ulls no son pas lletjos!... Al contrari!...
 Com pot ser que, entremitj de tanta esclava,
 com hi ha al palau, no t'hagi vist, petita?...
 Si a l'altra no estimés... t'estimaria!...

NANTILDE

No'm vareu veure, perque m'amagava...
 Y sabent-vos variable, no volia
 ser flor d'un jorn, que tot seguit se passa!
 Y quan vos me miravau, jo, la vista
 girava tot seguit, y m'ajupia
 per ser ben petiteta... Y ben llunyana,
 ab tot y sé aprop vostre, jo restava;
 y malgrat el sentir que'l cor glatia
 tot per vos! oh! mon rey! jo desitjava
 no ser triada pel etzar!

DAGOBERT, *ab admiració y simpatia*
Mireula!...
quin orgull!...

NANTILDE

Es veritat, soch orgullosal

DAGOBERT

Animas d'aquest tremp, son las que'm plauen!
Millor!... Però, jo sento, al escoltarte,
una extranya emoció... Es que's desperta
mon cor d'enamorat?... Y dominarlo
jo no sé pas? Oh! Deul que es lo que'm passa!
Desitjol... Fins te pregol...

(*agafa a Nantilde amorosament*)

Ah! la reinal!...

No es tan fort son encís com jo'm pensava!...
Puch ser inconstant, y puch enamorar-me?...
Estich curat y soch felís, Nantidel!...
(*La besa. De cop s'allunya bruscament*)
Oh!...

NANTILDE

Què teniu?...

DAGOBERT

La mala sort m'encalsa!
He trovat el seu bes en els teus llavis!...

NANTILDE

El bes de qui?...

DAGOBERT

El que, de nit, me feya!
La reina'm persegueix! No hi ha fugida!

NANTILDE, *apart, ab satisfacció*
El rey m'estima! N'estich ben segura!

DAGOBERT

Com resta el seu recort!... Jo ja'm tenia
per salvat y curat!... Ja m'agradaves!...

Y are, de sopte, la obsessió'm domina
y fins en els teus brassos, es la reina
qui'm poseeix!... Oh! no, jo vuy curarme!
Es precis!... Ha de ser!... Un'altra volta
bésam encare!...

(*agafantla, bruscament*)

Veiam?... Podria esser
que m'hagués enganyat!...

NANTILDE, *refugint el petó*

Oh!... nol...

DAGOBERT, *després d'haverla besada*

Miracle!...

No hi ha cap dubte, nol... Son els mateixos!..
Els seus besos!... Iguals!... Tant se m'endona!
desde'l moment que'ls tinch, si no son d'ella!
La cuestió es que'm plauen!

NANTILDE, *apart, ab picardia*

Poch se pensa,
el rey parlar tan bé com are parla!

DAGOBERT

Fes per manera, de que siguin dolsos!...

NANTILDE

Faré tot lo que pugui, perque ho siguin!...

(*Somrient*)

DAGOBERT

Com es que tu no ets ella?... Ah!... si ho fos-
(sis!

Al menos a tu't veig!... Y juraría
que la reina, de nit, entre les ombres,
a que'ns condempna aquest afrós presagi,
deu tenir en son rostre igual dolcesa,
que tu, petita! Y la claror mateixa
que brilla en els teus ulls... y passa... y tor-
(na...
deu brillar en els seus.

NANTILDE

Vos plau mon rostre?..

DAGOBERT

Es deliciós! No més que de mirarlo,
ja'l meu cor s'asserena...

(Abrassa apassionadament a Nantilde, Entra la Reina)

NANTILDE, *prova de desferse*

Pst!... La reina!

DAGOBERT, *agafant a Nantilde més fort*
Y bé?... Ja pot entrar! A punt arriba!

ESCENA XI

DAGOBERT, NANTILDE y LA REINA,

REINA

Nantilde en vostres brassos!...

DAGOBERT, *ab despit y mofa*

Gran senyora!

Feu tot lo que vos plagui... Vos mateixa...
No'm destorveu pas gens!... Acovardirme
may la ditxa ha sabut!... Y fins m'agrada
que quan estich content, tots puguin véurem!
¿Vos m'haveu rebutjat... donchs m'aconsolo!..

REINA

Tal manca de respecte!... Y en mes cambres!..

DAGOBERT

Es veritat!... Perdoneu!... Anem, petita!...
Perdó!...

REINA, *secament a Nantilde*

Ah! no!... Tu, quedat...

DAGOBERT, *a Nantilde tot anantsen*
Que t'estimol!

NANTILDE

Deixeume, oh, mon senyor!

DAGOBERT

Sial... M'inclinol!

(a Nantilde)

A reveurer!... Oh!... l'amor!... Y... gran se-
(nyoral!...

(Saluda ab gran sequedat a la reina, y se'n va).

ESCENA XII

NANTILDE y la REINA

REINA, *ab violencia*

Ab ta astucia has lograt que, fins de dia,
t'estimi'l rey?...

NANTILDE

No m'ha pas coneguda!
Si m'ha prés per etzar!... Com la primera
he sigut qu'ell ha vist!... Y per curarse
de vos, senyora, diu que ho fa...

REINA

Prou! Calla!

El rey, per mí, de res ha de curarse!
Si tant m'estima, jo no hi tinc cap culpa!
Tu la tens total... Jo per retenir-lo
no he fet res, tu ja ho sabs! Soch per ventura
qui l'ha encisat, envolcallada en l'ombra?...
Qui ha fet nàixe en son cor tanta tendresa?
Soch jo, la que he cantat, per ferli dolces
les hores de la nit, fins a trench d'auba?...

Quan era'l teu dever descoratjarlo,
en lloch d'entussiasmarlo, d'aquest modol

NANTILDE

Jo me l'estimo al rey!

REINA

Ens convenia,
prop d'ell, de nit, sols una substituta,
y no una enamorada!... Car, llavoras...
tú, no eras tu, m'entens?... Erats un'altra!...
Y aquest'altra, era jo! Y ja no esperes
que'l vespre hagi arriuat; ta passió, folla,
treva no admet! Y, en comptes d'esvahirte,
tal com varem pactar... jo sempre't trovo
rodant aprop del rey!

NANTILDE

Però... senyora!

REINA

Calla!

NANTILDE

Jo puch jurarvos!...

REINA

Prou! Silencil
Ferte estimar pel rey, quan es de dial...
(Furiosa).
Quina insolencia!

NANTILDE

Prò, senyora... els càrrechs,
qu'are'm feu, jo no entench!.. Que se os'endona
a vos de tot això?... No heu dit, cent voltes,
que no estimeu al rey?...

REINA

No... no l'estimo...
Peró, això es cosa meval... A totes hores,
tant de nit com de dia, ja n'hi ha massa!...

Entro aquí, y de sopte en els teus brassos trovo al rey, eternit com una tórtora!
 Y en comptes de confóndres, insolencies sols trovo en ses mirades... y ab rialles celebra ma sorpresa!... Despreciarlo es per mi gran plaher!... Ser despreciada...? Això may! M'entens?... May!... Eixa aventura ja ha durat massa y ja'n tinch prou! La reina...
(Va a la porta del fons, cridant).
 Vos crida, oh!... concellers!...
(Entran ELOY y ODORICH).

ESCENA XIII

LA REINA, NANTILDE, ELOY y ODORICH

ELOY, *fent grans reverencies*
 Oh gran senyora!

ODORICH

Que teniu?...

ELOY, *apart a Nantilde*
 Sabs que té?...

NANTILDE

Jo, no.

REINA

Cridarvos...
 he volgut... perque jo... Tota'm tremola la veu encar... Acabo de sorpéndrela... en els brassos del rey.

*(Queixantse ab ira).*ELOY, *contentíssim*

Oh! gran ventura!
 Prova que'l nostre esfors no ha estat inútil!

ODORICH

Si, tots contents, per dirvos-ho, veníem!...
El rey vol repudiarvos... y en lloch vostre
pren una amistansada!

ELOY, *ràpidament*

Aixís la guerra
s'evita ab tots sos mals... Dintre del terme,
que la lley nostre marca, repudiada,
sereu... o'l qu'es igual, d'aquí a vuit dies.

ODORICH

Vuit dies! Ja ho veyéu!... Y quan s'acabin,
ens en'nirém a Espanya... Y als tres mesos...
la boda ab el cosí... *(Tot content).*

REINA, *ab fredor*

Que dieu, are!

Ab quin cosí?...

ODORICH

Ab quin cosí?... Ab el vostre...

REINA

Vos torno a dir que acabo de sorpréndela
en els brassos del rey!... Y, jo, de dia,
que s'estimin no vuy!... Es traidoria!

ELOY

Però, si no l'estimeu...

REINA

Per resignarme
això no es cap rahó. Es cosa indigne,
devant tota la Còrt, el conformarme
ab que'l rey ja m'enganyi, quan dos díes
sols fa qu'es mon espós!...

ELOY

Si no os enganya...

REINA

Ell se pensa que sí. Ja'm penedeixo
d'haver favorescut aital conxorxa!

ELOY

Que?...
Com?...

ODORICH

Com?...

NANTILDE

Que deuen dir?...

ODORICH

ab vos un may no sab... Però, senyora...

REINA

Si m'imposaven
Dagobert per espós, calia darm-hi,
si no de grat, per forsa! Sols vergonya
la vostra estratagema ara m'inspira.

ELOY

Què dièu are?...

ODORICH

Oh! cell!

REINA

Tant l'un com l'altre,
sou dos grans trapacers!... Y que m'oposo
a enganyar més al rey!... Ja prou mentides!
Aquesta nit estic resolta a pendre
el meu lloch, aprop d'ell!...

NANTILDE

Vostre lloch!...

ELOY

Sant Eleuteri!...

Vàlgam

ODORICH

Que?...

REINA

Sí, sí, a pendre
mon lloch, aprop del rey.

NANTILDE

Donchs... y'l pressagi?...
Que no us enrecordeu que la mort fera,
colpirà a Dagobert, si dins sa cambra,
vos dona'l bes d'esposa?... Com pot ésser
que sa mort desitjéu?... Pietat!... vos pregol

ELOY

Prò, si no morirà, res has de témer!...
Tan fals es el presagi com la bruixa!...

NANTILDE

Oh! senyora!... Sabent, donchs, com sabíau
que era tot fals, com es que m'obligàreu
a fer... lo que jo he fet?...

REINA

Perque en ma terra
altre amor vaig deixar. El detestava
jo a Dagobert, ab tot y enmaridarmhi.
Tu l'estimaves, tu... Y eres la sola
que al palau fè donava al greu presagi.
L'Eloy va aprofitàrsen... Y va durse
tot avant...

ELOY

Aixís es...

NANTILDE

Cap més paraula
m'heu de dir, ja hos entench!...

REINA

Tantsols volía
salvar el meu amor!...

NANTILDE

Y profanàreu
el meu, tan gran y pur... Cap malefici
portava en sí'l presagi... Ja ho veig, are,
tot clarament...

ELOY, *disculpantse*
Què havia de fer?...

NANTILDE

Joguina

en tot això he sigut!...

REINA

Eloy, depressal...
Me fareu vení' al rey.
(*L'Odorich se'n va*).

NANTILDE, *fugint*
Jo no'l vuy veurel...

ESCENA XIV

LA REINA y ELOY

REINA

Jo soch la seva esposa, y estimarlo
voldré d'aquí endevant... y que m'estimi.

ELOY

Vos... senyora?...

REINA

Si, jo. Es tot de sobte
que me'n soch adonat... y l'estimarlo
es mon dever!... Déu mana que la esposa
ha d'estimà' al marit!...

ELOY

Y... aleshores...
 què'n fem del cosinet?...

REINA

Somnis de noia...

ELOY

No l'estimavau tant?...

REINA

Eren les mares
 qui, de petits, tot bromejant ho deien!...

ELOY

Ho hauria previst tot, tot!... ho confesso!...
 Prò, francament... la reina enamorada...
 no ho hauria dit may!..

(*Entren Dagobert y Odorich*).

ESCENA XV

LA REINA, DAGOBERT, ELOY y ODORICH

REINA, *tota contenta*

Que soc ditxosa!
 Oh! mon rey y senyor!...

DAGOBERT

Com?...

REINA

Els diables
 altívols y rebechs que'l cor m'omplien
 han desaparegut... y ja os estimo!...
 Esquerpa no seré, ni rampelluda,
 ni dolenta!... Veritat que ja'm perdona
 la vostra Magestat?...

DAGOBERT, *a Eloy, tot emocionat*
Pobre petita!...
quasi'm fa llástima!...

REINA

Ja ho veureu, prometo,
d'aquí endavant ser dolça y carinyosa,
tendre y humil... Y sé un model de reines...
y sobre tot d'esposes!... Però, en cambi,
vos m'heu de ser fidel... fins aquet vespre,..
y demà... lo mateix... Apa!... jureum-ho!...
Y que os estimo!... Y que soch ditxosa!...

DAGOBERT, *ab gran sorpresa*
Y ho diu ab emoció!... No sé'l que'm passa!..

ELOY, *a Odorich*
Ja ho deia jo que tot s'arreglaría.

DAGOBERT, *rumiant y alsant les espalles*
La reina es una dona molt extranya!

TELÓ

TERCER ACTE

La escena representa una gran cambra de repós, per la que's va, directament, al dormitori de la reina.

Al fons, y al mitj, forma com un ábsis, en el que hi ha un seti reyal. A cada cantó del seti, un cirial de ferro forjat, en el que hi han dos ciris de cera groga, blasonada, encesos.

A la esquerra del absis, hi ha, demunt d'un sócol, una imatge de Sant Dionís, degollat, ab el cap al bras, de fusta policromada.

A la dreta del ábsis, una porta, que dona al dormitori de la reina.

Als peus del seti reial, una pell d'os.

Al fons, cap a la esquerra, porta que dona a un gran passadís, ab un batén de fusta xapada de metall, que s'ha de poguer obrir y tancar, ab pany y clau, desde la escena.

Al fons, cap a la dreta, y en la paret, perpendicular al públich de la esquerra, el mur de pedra està ricament decorat de mosáichs d'or y colors, representant figuras de Sants y de Santas.

Sostre de fusta, ab vigas y travesers, també finament colorit, del que, al mitj, penja un *es*salomó de ferro forjat, en el que hi han quatre blandons de cera groga, encesos.

A la dreta, finestral, ab cortinas, que s'han de poguer córrer, desde la escena, per la part de dintre.

Taula gran, demunt de la que hi ha, un canalobre, ab dos ciris encesos, un munt de flors, y una arqueta de metall y evori.

Dugas cadiras de brassos, escambells y una arqui-mesa gran.

Per terra, catifas y pells d'isart y de tigre.

Al alsarse'l teló, es de nit, estant la escena misteriosament il·luminada per la] resplandor dels ciris y blandons.

Les dames d'honor, van y venen, disposant-ho tot, guiades per la Intendentia. Una, arregla els mobles, dues van apomellant flors, etc...

ESCENA PRIMERA

LA INTENDENTA y les tres DAMES D'HONOR

INTENDENTA

Afanyeuse, el cap viu. Vui que tot sigui al lloch corresponent. Ay! de vosaltres, si mestre Eloy me renya!

DAMA 1.^a, per una flor que la dama 2.^a l'hi ha prè

No, que es méva!

No l'hauràs pas!

(Se corren al darrera).

DAMA 2.^a

Que no?...

INTENDENTA

Vaja, silenci!

(A la DAMA 3.^a qu'entra portant una garba de flors)

A las cambras, de nit, no se n'hi posen
de flors!

DAMA 3.^a

Fan tanta olor!

INTENDENTA

Ah!... malhaurades

Les flors, com més olor, més perilloses.

Me les enduch!...

*(Ab un brassat se les emporta y se'n va, per la
porta de la cambra de dormir de la reina).*

DAMA 1.^a a la DAMA 2.^a

Llavors, el rey, encare...

tornarà aquesta nit?...

DAMA 2.^a

Mai més amigues

Sas Magestats han sigut!

DAMA 1.^a

Sembla mentida!

Després de lo d'ahir!...

DAMA 2.^a

Dolses paraules...

a cau d'orella se diràn!...

DAMA 1.^a

De veres?...

Fidel fins a tal punt el rey ha d'esser?...

DAMA 2.^a

No serà Dagobert si's formalisa!

Tres nits son molt! Això es que de la reina
déu està enamorat!...

DAMA 1.^a

Estém perdudes!

Y que'ns avorrirém ab un rey seriol

(Entra la INTENDENTA),

INTENDENTA

Tot està a punt!... Ja pot venir quan vulgui
micer Eloy, no tindrà rès que dir-hi.

(*Entra ELOY*).

ESCENA II

Les mateixes y ELOY. Després ODORICH

ELOY, *a la Intendentia*

Anéus-en!

(*La Intendentia se'n va*).

(*Les dames volten a Eloy, ab tafaneria*).

DAMA 1.^a

Mestre Eloy, es cert que's torna
formal el rey?...

(*Entra ODORICH*).

DAMA 2.^a

Y es cert que quan ens trovi,
ja no'ns besarà més?...

DAMA 3.^a

Ni una mirada?...

DAMA 1.^a

Ni un mot tendre, ni rès?..

DAMA 2.^a

Y la vellesa...

trucarà a nostres portes sent donzelles
d'honor?...

ELOY, *a Odorich*

Ja les sentiuh?... Silenci! Dames!

Mes galtes se tenyeixen de vergonya
davant d'aital gosar!... Més que atrevides!...
A mi, semblantes queixes?... Ala!... fòra!
Que n'heu de fer del rey?...

DAMA 1.º, *ab recansa y melangia*

Tant gentil qu'eral

DAMA 2.^a

Y tant ból...

DAMA 3.^a

Y tant alegre!...

DAMA 1.^a

Y tan espléndit!...

DAMA 2.^aEns estimava a totes!... Y tenia
mots tendres per cada una!...DAMA 1.^a

Y com hi reiam!

DAMA 2.^a

Pobre rei!...

DAMA 3.^a

Tot per ella!... (*Ab ingenuitat*).
 ELOY, *treyéntselas del davant*
 Vaja, fòra!
 (*Se'n van totes*).

ESCENA III

ELOY y ODPRICH

ODORICH, *enfurismat*

Aquí'l respecte hi mancal

ELOY, *conciliador*

Dispenséulas!

Sa actitut excuseu... (*Puja a dalt de la taula*).

ODORICH

Ja n'es de franca.

ELOY

Y bé?... Què me'n dièu del nou aspecte
que remata l'assumpte? Vostra reina
y mon rey adorantsel... Qui's podí
esperà' aquest final? Nostra carreta
desencallada està per fi! Y... ara...
tenía o no rahó? *(Apaga un blandó).*

ODORICH

Ab un pam de boca
oberta m'he quedat! No m'esperava
desenllàs tan ditxòs! Sou un gran home!...
car tot ho haveu previst, ab alta ciencia.

ELOY

Es veritat! Jo he previst totes les coses,
a mida qu'han succeit!... Tant-se-me'n-dona!

Ja que ara tot va bé, hem d'està alegres!
Prevèurho tot? Perquè?... Ministres totxos!
Si nostres plans, de cop, se destrueixen
ab un no rès, a voltes!... Qui confiansa
ilimitada ab sí mateix se tinga,

(Apaga'ls tres blandons).

bon ministre serà! No hi donguèu voltes.

(Baixa de la taula. Va cap al finestral).

Aquest vespre es en va que les cortines
apuntem ab agulles, car la reina
será qui farà nones, allà dintre.

(Ab una mica de tristesa).

Pobre Nantilde!... Què hi farèm! Paciencial

ODORICH

Sembla mentida! Per distret que sigui
el rei, 'sent fosch y tot, al acostarse
a la reina aviat, crech que aleshores
s'adonarà de que tot ha sigut mofa,
y què dirà, Déu meu!

ELOY

Pot dí'l que vulgui,

ODORICH

Bé, però es que un hom...

ELOY

¿Que'n tinch la culpa jo, per ventura? Vos sou qui's martiritza ab inquietuts que cap fonament tenen. No n'hem sortit? Y donchs, què se'ns endona que en Dagobert compregui que la esposa d'avuy no es la d'ahir? La meravella no li hem d'explicar pas! Al rei Suintila que reclami si voll No més se tracta d'Hidelswinta, per sort! No es sa llegalítima muller? Y donchs? Voleu cosa més clara?

ODORICH

Es clar que sí... però... *(Quasi somicant)*

ELOY

Fra Jeremías!

El favor de callar jo vos demano!

No hi ha felicitat? Donchs, cara alegra!

Si'l rey os veu, s'espanta, ab aquest aire fatal qu'heu agafat d'òliva trista!

Ja que tot ha anat bé, demà, creieume, ben dejornet, vos entorneu a Espanya.

Tindreu molt bon camí, car jo os preparo uns companys de viatge més alegres!

Cent mil diners, tot or! Son uns pillastres!

Quan dringan dintre'ls sachs, canten y riuen!

No os avorrirèu pas!

(Odorich esclafeix a riure. Entra la Reina acompanyada de Bertruda).

Callèu... la! reina!

ESCENA IV

ELOY, ODORICH, LA REINA y BERTRUDA

REINA, *a Bertruda, qui ha fet senyal de que's retirin les dames d'honor que les acompanyavan*).

Tinch pòr!...

ELOY, *a Odorich*

No os hi heu fixat? Es més hermosa, ab aquets ulls de pòr y de melangía, que quan està contenta!...

REINA, *apoyantse en Bertruda*

Oh! cel, quin bàtre el cor!... Jo m'he pensat que se'm trencava!

BERTRUDA, *sostenintla ab carinyo*

Senyora!...

ELOY

Oh! mi senyora... Dispenséunos. Tot està a punt... Vením a darvos compte de que tot està a punt, perque m'hi obliga un alt dever d'Estat.

REINA

Sí, ja m'ho penso...

(a Bertruda.)

Me moro de vergonya! Com me miran!

ODORICH

A Vostra Magestat, perdó demano...
prò demà, al dematí, m'en torno a Espanya...

ELOY, *ab ironia*

Se'n va.

REINA

Tant aviat?...

ODORICH

Veureu com are...

tot va pel bon camí... ja no veig l'hora
de que ho sàpiga'l rey, mon senyor y amo!

ELOY, *apart, escarnint la veu tremolosa de
l' Odorich*

Y perque'm moro de pòr que tot se'n vagi
en òrris altre cop!... (*Rient*).

ODORICH

Eh?...

ELOY

El que té pressa
pera marxar, es que tem y desconfia!

ODORICH

Què voldrà... vostra gracia... que a Suintila,
digui jo de part vostra?...

REINA.

Que jo espero,
cumplint sa voluntat, ser molt ditxosa...
que... jo he fet mon dever... y que l'estimo!...
Y després, li direu... No, es preferible
que no li digueu res!...

(*Odorich s'inclina, besa la mà a la Reina, y
se'n va.*)

ELOY, *apart*

Pobre petita!...

En fíl No sè què ho fa, prò a mí'm sembla
que d'un quan temps ensà trovo a les dones
més hermoses que abans!... Hi hem d'anà' en
(*compte!*)

(*Va per anàrsen, però la Reina'l detura*)

ESCENA V

ELOY, LA REINA y BERTRUDA

REINA

Oh! nol... Micer Eloy, jo vos ho pregol
 No'm deixeu pas, encarel... A vora meva
 resteu, si os plau... Tinch pòr! Tranquilisèu-
 (me!

ELOY

Que teniu pòr?... De què?...

REINA

De tot!

ELOY

Poruga!

Coratgel (*Apart.*) Ara, jo tinch de fer de mare!
 Qui m'ho havia de dir?... Semblant ofici...

(*A la Reina, ab gran naturalitat.*)

Oh! Magestat!... Senyora!... Filla meva!
 Ja me'n faig càrrech, ja! El cor protesta!
 Un vol y doll...

REINA

Si tot ab tanta pressa
 s'ha resolt, jo que'm creia tan segura!...

ELOY

Ah! l'amor!... Qui'l detura!... Qui os diria...
 que... jo mateix... en altre temps... Prò, ara
 al cas això no vé...

REINA

Es impossible!...

Soch la muller del reyl... Y'l rey s'acosta!
 Oh! no! M'en vuy anar!

ELOY

Calma, ma reina!
 que demà, al dematí, per ben ditxosa,
 vos tindreu, y contenta, y fins les gracies...
 agrañida'm dareu, perque ma ciencia
 ha sabut pressentir que un erro hauría
 estat el consentir la vostra marxa.

REINA

Pero si'l rey s'adona...

ELOY

No!

BERTRUDA, *apart*

Quin mestre!

ELOY

Jo vos prometo...

BERTRUDA, *apart*

L'hi es tan fàcil dir mentidas,
 com a mi'l respirar!

REINA

Perxó...

ELOY

Temensas
 allunyeu tot seguit... que no's conegui
 la vostra turbació. Y, are... una cosa
 molt important! Convé no parlar gaire...
 Y si parleu, ben baix... Avans qu'ell parli,
 no l'hi digueu, ni un mot. Passi'l que vulgui,
 no os extranyeu de res.

REINA

Els concells vostres,
 provaré de seguir...

ELOY

Y si semblava

intrigat per moments, no vos extranyi la extranyesa del rey! Y si, de sopte, crida com un orat: «Es un miracle»!... «Es un miracle»!...—respondreu depressa!

REINA

Què?...

ELOY

Res.

(Donant nna mirada al entorn)

Sobre tot, no descuidarse d'apagà aquestos llums... per aquet vespre... car, demà inventarem un nou presagi, perquè'l rey pugui veure'l vostre rostre, al ser de nit, ab vos, dintre sa cambra.
(Despedintse de la reina)
Coratgel

REINA

Sil

ELOY

Els llums... No descuidarsen!
No heu de temer res!
(Diu apart, quan s'en va)
Surti'l que vulgui!

ESCENA VI

LA REINA y BERTRUDA

REINA

Bertruda, l'has sentit?... De quin miracle haurà volgut parlar?...

BERTRUDA, *sincerament*

No ho sé, senyora.

REINA

Ja no tinch tanta por... Y aixó qu'encare
ne tinch una miqueta. Es que l'hi manca
al cor resolució.

BERTRU A, *comensant a despullar a la reina*

Es culpa vostra.

Vos ho vareu volguer! Y ja comensa
a sé una mica tart! Apa, Hidelswinta!

REINA

Que'n soch de desgraciada! Ah! Bertruda!
Vols dir que's morirà?

BERTRUDA

Qui?

REINA

El que a Espanya,
pensa en mí, día y nitl...

BERTRUDA

Ay! pobre jove!

Y tant que vos aimava!

REINA

Jo'l volía...

ab gran amor, també!

BERTRUDA, *ab ironía*

Si, l'estimavau ..

prò, are, sou aquí... Ay! cor de noyas!

(Va a cercar la vesta de nit y apaga dos ciris)

REINA

No'm renyis, are, tú!... Y a tú, que't sembla...
M'estima?

BERTRUDA

Qui?

REINA

El rey...

BERTRUDA

Aquesta es bona!

El rey, no es el cosí!

REINA

Vaja no'm renyis!

Pensa que ha de venir. Si no m'estimas...
que faré, jo?

BERTRUDA

Duptar del meu carinyo?...

Ah!... dolentota!... Mira que'l temps passal
que ja's va fent molt tart! Apa, la túnica!

*(Treu a la reina sa vesta de día y l'hi posa la
de nit, tota blanca. Col-loc a la que l'hi acaba
de treure en un escambell y apaga dos ciris
més)*

Y la vesta de nit... Bona minyona!

Are... 'ls cabells...

(L'hi desfá el pentinat)

Com sempre son hermosos!

Me semblan més daurats, quan els destrio.

Fan més clars vostres ulls y a vostra galta,

tó més rosat l'hi donan.

REINA

Jo ho vuy veurer!

*(Bertruda l'hi dona un mirallet)**(Mirantse)*

Si... es veritat! Ja tens rahó, Bertruda!

Prò, com que serà fosch... Ves quina llàstima!
que'l rey no'm pugui veurer, tan remaca!...Com que no veurà res, pot pentinarlos
com es d'usatge aquí... La moda mana.

*(Bertruda, comensa a allisar els cabells de la
reina, ab una pinta d'or, qui, de sopte, la de-
tura, tornantse a contemplar en el mirallet)*

O, més ben dit, no. no! Vuy ser bonica,
si no per ell, per mi. Qu'ell no m'hi sàpiga,
a mi no'm fa pas res, si jo m'hi trovo.

Deixam fé a mí!

(Se pentina ella mateixa, d'una manera més escaienta)

BERTRUDA, pausa

Y com que ja esteu llesta...

jo, m'en vaig!

REINA

Ah! Bertruda! ma Bertruda!

Are'm sap greu! Oh! si, la recordansa de lo passat, al cor me dol! Es ella a qui s'estima el rey, tot y pensantse, que m'estima a na mí. Més, de les dues... jo soch la veritable... y estimarla ell ja no podrà pas!... Però... aquest vespre tot te'l dó d'espantarme.

BERTRUDA

Oh! gran senyora!

No hi penseu en aixó!

(Apraga un altre ciri. Sols ne queda un d'encés)

REINA, veient que Bertruda va per apagar el que queda

No! No l'apaguis!

Ja l'apagaré jo!

(Bertruda va pera besarli la ma, però ella l'hi obre'ls brassos)

Una abrassada!...

(S'abrassan. Bertruda s'en va)

(Al quedarse sola, la Reina, va per apagar l'únich ciri que queda, però's detura, y mira a son entorn, tota esporuguida y emocionada)

ESCENA VII

LA REINA, *tota sola*

REINA

No... aquest nol... Tindria pò, a les fosques...
 L'apagaré més tart... Quina feresal!
 Ombres per tot arréu!

(Va al finestral. Corre les cortines. A fòra, la nit es fosca, sense lluna).

Encar la lluna,
 enllà del horitzó, no s'es alsada...
 La nit es negre... Y en el cel, apenas
 els astres parpellejen... Sento un bàtre
 d'ales de mort... que passen... y s'allunyen!...
 Tinch por!... Tinch por!... Aixís... a les pal-
 (pentes...

vindrà a veurem l'amor... entre tenebras?...
 L'amor!... Y això es l'amor?... En la memoria'
 jo'l veig clar, lluminós, gentil y tendre!...
 Oh... els passos que s'acóstan! De sentirlos,
 ja'l cor se'm glassa!... Ayl.. Deul.. Jo fugiria!...
(Entra a poch a poquet, NANTILDE, pel fons).

ESCENA VIII

LA REINA y NANTILDE

NANTILDE, *en veu baixa*

Senyora!...

REINA

Tú... ets tú?... Que vens a fér-hi, tú, aquí?... Es que vens a disputarme al rey?... Es que't proposes tornà a pendre el teu lloch, espantantme, aixís, de sopte?... O, vens per pérdrem, si jo't resisteixol...

NANTILDE

Escolteu!... Serà tart, d'aquí una estona. Sou aquí de bon grat?... És que de veres l'estimeu?...

REINA

Sí, l'estimo. N'estich certa, al véurel davant meu! Vésten!... Oh! vésten!

NANTILDE

Perque... paraules d'odi?... Jo, altre cosa no he fet més que obehirvos. ¿Que os odio, jo, que tinch tants motius per odiarvos?

REINA

¿Sé, per ventura, quin intent s'amaga dintre'l teu pensament?...

NANTILDE

Una esperansa, m'empeny, es veritat, vos ho confessol... No os vuy amagà resl... Jo sé que a un altre estimeu ja de temps!... y al recordármén, m'he dit a mí mateixa: «No es possible que s'hagi fos, de sopte, tal tendresa... y'l vostre amor pel rey, potser es mentida!»

REINA,

Calla!... Perque ja es tart, per esbrinar-ho. No vuy pensar-hi pps. Jo soch la esposa del rey y'l meu dever es estimarlo!
Vésten!

(*Trucan a la porta del fons*).
Es ell! Ja es tart!

NANTILDE

Oh! gran senyora!
 No tingueu por de res! El llum, depressa!
*(Apaga el darrer ciri que quedava, La escena es
 are completament fosca).*

Y, ara, vos prech que'm deu asseguransa
 de que es ferm vostre cor y no tremola
 y està resolt a tot!... Pot, entre l'ombra,
 l'una, o l'altra, fugir!... Quina té d'ésser?...
 Soch jo qui ha de fugir?... O haig de quedar-
 (me?...)

REINA

No ho sé pas!... Jo tinch por... Haig d'esti-
 (marlo...
 Vésten!

NANTILDE

Molt bé!...

(Truquen a la porta del fons).
 Feu entrà'l rey! Depressa!

S'espera!

REINA

Entreu, senyor!

(A sí mateixa). Ma veu, apenas...
 se coneix!...

*(S'obra la porta del fons, y entra DAGOBERT,
 a les palpentos).*

ESCENA IX

LA REINA, NANTILDE y DAGOBERT

DAGOBERT

A la fíl Y, are, comenso...
 per donar, a la clau, les dues voltes.

(Tanca la porta del fons, ab clau, quins dos

*toms dintre del pany s'han de sentir clara-
ment).*

REINA

Que diu?...

NANTILDE

Que diu?...

DAGOBERT

Diguem una! Diguem dues!

Tancats ab pany y clau! Ets presonera...

Oh! ma felicitat! Fins a trench d'auga!

Y... are la clau... de dret a la butxacal

(Ho fa).

NANTILDE

Y per fugir?...

REINA

La cambra?...

NANTILDE

Sens sortidal...

M'hauré de quedà allà, ben quieteta,

a vora de la porta, entre les ombres,

sens poder por obrirlal

DAGOBERT

Eh! Que ets muda?...

Com, si tu no'm dius rès, vols que jo't trovi?...

REINA, *quasi sens veu*

Senyor!...

DAGOBERT

Es que ja minva'l teu carinyo?...

Com es que avuy no't trovo ja a la porta,

com cada nit?...

(La reina no respon).

Y no'm dius rès! Ahí vespre,

aixís que vaig entrar, en els teus brassos,

dolsament vas atraurem!... Ah!... dolental!...

Que has perdut la memoria, per ventura?...

Si que'm sab greul Ja que, are, una estoneta,
se pert inutilment.... La que'm precisa
per venir fins a tú.

REINA, *apart*

'Com se'n recorda!

NANTILDE, *apart*

Y que es dolsa sa veul!

DAGOBERT

Parla, ma reinal

Parla!... Y aixís la ditxa d'escoltarte
tindrè de primé entuvi, y desseguida...
dins d'aquesta negró, en que tu t'amagues...
que t'acostes, anant a les palpentes,
potsé't penses, y'l que fas es allunyartel
Y si tú no'm dius rès, serà de dia,
y encar ens buscarem, sense trovarnos!
Però, jo't trovaré... Ja vincl... Ajúdem,
etzar que vetlles!

(*Avensant a les palpentes*).

REINA, *apart*

Y si trova a n'ella!...

Jo no ho vuy!...

(*Al rey, ab veu més alta*)

Soch aquí!

DAGOBERT, *desde l'altre cantó de la cambra*

Ja m'ho temia!

(*Anant en direcció de la veu de la reina*).

Y pensar que no hi ha contra'l presagi,
remey que hi valgui, ab tot y ma grandesa
y'l méu poder inmens!... Tota la vida
ens haurem d'estimâ, sense mirarnos!
Ja será divertit!...

(*Topant ab l'escambell, en el que hi ha el vestit
de dia de la reina*).

Tu?... No. .

REINA

Alerta!

Per'llà, senyor!

DAGOBERT, *topa ab la gran cadira de brassos*

Are he topat un moble!

Quina remor! Demà vuy ferlos tréure!

NANTILDE

Passarà molt aprop... Y jo que'm trovo
per'llà hont té de passar... No!

DAGOBERT

Que diable!

Mobles per tot arreu... devant... darrera...

(*Cridant a la reina amorosament*).

Amor meu!

NANTILDE, *amagantse darrera d'una gran cadira*

La gran cadira per barrera

posaré entre ell y jo!

(*Ho fa*).

DAGOBERT, *topant-hi*

Ah!...

NANTILDE, *apart*

Ja era hora!

REINA, *acostantse al rey*

Senyor!...

DAGOBERT, *agafant per fi a la reina*

Ets tu!... Grat sia a Deu que't trovo!

A la fi ets tú, tú, y tu, dintre'ls meus brassos!

Sens testimonis batxillers que espíhin!...

Y quin dia més llarg!.. Y quantes coses...

desde aquest dematí!... Y que t'estimo!...

Ets tú!... ets tú!... Oh!... quina rabia'm feya
aquest dia tan llarg! Dia d'engunia...

en que per poch he estat a punt de perdret!

Oh!... 'l meu amor!... T'estimo!... Y que
t'estimo!...

Per fi, puch dirt-ho a crits!... Oh! quina

(ditxa!...)

Que n'estich de content!...

NANTILDE, *apart*

Mon cor s'ofega!

REINA

Oh!... senyor!... Per favor!...

DAGOBERT

Que tens?... que't passa?...

REINA

No... res...

DAGOBERT

Si jo diria que'ls teus llavis,
refugen mos petons .. Tens por?...

REINA

Vos prego
que'm deixeu!... No, no ho vuy!...

DAGOBERT

Qué tens?... Quina follia
bruscament t'ha agafat?... És que'm rebutjas?..

REINA

No, mon rey, no! Es que no sé... Volgueume
fer gracia d'esperarvos... una estona.

DAGOBERT

Y ta veu?... Fins ta veu es cambiada.

REINA

No, senyor, no!...

DAGOBERT

Perque t'esmunys, de sopte?
Qui ho havia de dir!... Al menys, al vespre,
no't mostraves esquerpa... y fins m'havias
acostumat, al ser dins d'eixa cambra,
a sentirme estimat! Y era dolcíssim
el retrovarte, quan jo ja'm pensava
haver perdut el teu amor! Llavoras,
els teus desprecís y fredors del dia,
jo oblidava content. ubriagantme
els teus cabells, ab son perfúm vivíssim!

quan en l'ombra't parlava a cau d'orella!...
Però... com? Son perfúm no es aquest vespre
igual que'l d'altres nits!...

REINA

Que sí...

DAGOBERT

No, calla!

Perque no es el mateix?

REINA

Jo no puch dirvos
el perquè... que sé jo...

DAGOBERT

Ahir... crech qu'era...
sí, ahí vespre, quan m'envolcallares
la testa, ab tos cabells, lleus com els feixos
de raigs de sol, que'ls finestrals traspassen!
No era l'altre nit?...

NANTILDE, *apart*

No, la primeral!

DAGOBERT

Tant purament, sa flaire s'exalava,
que, al bell mitj d'un jardí, cregué, de sopte,
que'ns trobavam tots dos, quan la rosada
llagrimaja, brillant, damunt de l'herbal...
Y com dins d'una garba, tu aplegabas
tot l'alé d'un matí de primavera!...
Y jo'm sentía téu, ben téu per sempre!
Per un perfúm tan sols... Sí, de vegadas....
per un no res... per'xó... no més s'estima!

REINA

Y ja no m'estimeu?

DAGOBERT

Igual! Com sempre!

REINA, *apart*

Y pensar que ella ho senti!

DAGOBERT

Jo l'estimava
aquell perfum, creieume!

NANTILDE, *apart*

Y que bé parla!
No'm sap greu'l se aquí!

REINA

Es que Bertruda
té la culpa de tot... Al pentinarme,
s'ha oblidat d'arruixar ma cabellera,
ab el perfum que a vostre amor l'hi agrada!
Pro demà'l sentireu, vos ho prometol
Y... per avuy, oblideu que hos estimava
ahir vespre... perque estich de mi mateixa
tant gelosa... que ho juro: nova esposa
voldria ser de vos per conquerirvos
poch a poch, lentament ab més dolcesa!...
No os recordeu de lo passat.

DAGOBERT

Idea
ben extranyal

REINA

Y penseu... qu'esperuguida
de que'm parleu, jo resto... y tremolosa,
al sentir vostra veu, clavada quedo,
en el lloch que'm troveu... com si vinguessiu
per primer cop... Ya ho se... Es foll capritxo,
coqueteria extranyal Prò hos ho prego!
No m'ho refuseu pas lo que os demano!

DAGOBERT

Serà com vos voldreu! Jo refusarli
no puch res al amor. Però'ls teus besos
son tan dolsos, perxò!...

(Va per besarla)

REINA, *girant el cap y refusant el petó*
'M convindria

tant y tantíssim el sentirme aimada!
 Digueume'ls, altre cop, els mots dolcisims,
 que tan van encisarme!

DAGOBERT

quins... ma reinr?

REINA

Els mots del primer vespre, recordeusen...
 Jo no'ls he sé... Els que tota tremolosa
 se rebutjan primer... Els que endolseixen
 el cor, ab armonía ubriagadora...
 en que la por, poch a poquet, s'hi bressa...
 y acaba per dormirse! Aquells mots tendres
 que, com fils invisibles d'or puríssim,
 os van voltant, per tots cantons, a l'ànima,
 que, tot de cop, comprén qu'es presonera,
 en xarxa misteriosa que res trenca!
 Torneumels a dir tots, tots! Els mateixos!

DAGOBERT

Es que.....

REINA, *suplicant*

Si...

DAGOBERT, *apart*

Què vol dir? Avuy la reina...
 no sé que té, pro està un xiquet pesada!
 (*a la reina*)

Quins mots?... Jo no sé pas!...

Els mots s'oblidan!

Es com un pom de flors quan se deslliga,
 per escamparlo als peus de la estimada,
 ab l'intent que'l seu cor, un, cada día,
 'n vagi arreplegant, fins que marcidas
 sian totes les flors... A voltas, dura
 el mot, tan sols un'hora... Y altres voltes,
 dura anys y més anys!... Cosa supèrflua
 son els mots! Qui ho diu tot, es el silenci!
 (*apart, dubtant*)

Serà que tot de cop ja no la estimo?

REINA

Al menys que m'estimeu, oh! rey, digueume!

DAGOBERT

Si, que os estimo... es clar...

NANTILDE, *a si mateixa*

El rey no parla pas com avans... Se veu que no la estima!...
(*ab alegría quieta*)

Ja ma rancia's va fonent. La reina, pot sentirse en sos brassos, pro jo'm sento a dintre del seu cor!

DAGOBERT, *ab fredor*

Si... si... hos estimo...

Ja ho crech...
(*apart*)

Es molt extrany! No sé que dir-
(*li!*)

(*a la reina, pera dir alguna cosa*)
Perque porteu la cabellera extesa?...

REINA

No ho sè...

DAGOBERT, *contrariat*

No sabeu res!

REINA

Es que Bertruda... eixa nit ha pensat que m'escauria molt més que pentinada...

DAGOBERT

No vaig dirvos, anit, quan a las fosques vaig desferla, que m'agradava que'ls meus dits ho fessin? Desfé els cabells de la estimada es sempre gran plaher pel aimant! que sap Bertruda! d'aquestes coses!... Encare que no ho sembli, tinch les meves costums, y molt m'enutja

no trovà'l que jo vuy. Un'altra joya
perduda!... que hi farem!

REINA

Jo no ho volía...

No hos enfadeu, senyor!

DAGOBERT, *enfadat però dominantse,*
ab prous feinas

Es que... senyora!

Jo vinch aquí, glatint d'entusiasme,
enardit pel amor, que tot m'arbora;
sedench dels vostres brassos, foll de joya,
de desitj y tendresa!... Y a la porta,
vos me feu esperar... Trigheu a obrirme,
com si's tractés d'un importú .. La cara
gireu de sopte, si un petó hos demano...
Cambieu de perfum! Tot lo que plàurem
a mi, ha sabut de vos... aixís, de sopte
ho aneu suprimint!... Y jo, aleshores...
m'enfado! y tinch rahó... perque la ira
ja bota dintre meu! Y ja més forces
jo no tinch per frenarla!... Y jo, senyora...
m'en vaig! Veus-ho aquí!

NANTILDE, *apart, ab gran alegria*

S'en val! M'estima!

REINA, *ofesa*

Hos en aneu?

DAGOBERT

Valdrà més que m'en vagi.

REINA, *apart*

Y devant d'ella, 'm fa semblant ofesa!

(*al rey*)

Senyor! Jo vos ho prech! Que vos desplagui,
aixís en un moment, no pot pas esser
Soch jo... si, jo, senyor!... y més presenta
que ahir vespre... y que tots! Com explicarvos.
El meu desitj es servos agradosa!

que voleu, rey, de mi? Estich resolta...
 Provaré de complaureos... Indiqueume...

DAGOBERT

En mit la decepció, potser que encare
 hi resta alguna joia...
 (*Resignat v conciliador*)

Veiam, càntam
 la cansó, que, ahi vespre, vas cantarme.

REINA, *desesperada*

La cansó!...

DAGOBERT

La cansó, si. Pro que l'hi passa?
 (*aixó últim, apart*)

REINA, *tossint*

Estich ronca...

DAGORERT

Y bé... pots taral-lejarla.

No hi fa res!

REINA, *apart*

Tot s'ha perdut...

NANTILDE, *apart*

Crec qu'are
 s'ha perdut tot!

DAGOBERT, *impacient*

Que esperas?... Ja t'escolto.

REINA, *tossint*

Húm!... Húm! No podré pas, senyor! Ho sento!
 refusarvos això... prô es impossible,
 fins cantarla en veu baixa.

DAGOBERT, *imperios*

Jo t'ho mano.

Vui la cançò! Ho sents?... Te la exigeixo!

REINA

No recordo com fà...

(*apart*). Val més en l'ombra
fugir sense dir rés!

DAGOBERT

Que significa...
de cop, aquest silenci?...

REINA, *apart*

M'esgarrifa
el pensar en sa ira, quan s'adongui
el rei de que som dues. Serà horrible!

DAGOBERT

Que vol dir aquest joc?... Sabeu, oh! reina!...
que tot això'm desplaui!... Y que sospito
algún misteri extrany!... Va! Contestémel
Tinguéu en compte que hos he dat un ordre,
y que les ordres, a mi, dues vegades
no m'agrada donar! A mi'ls misteris
y'ls subterfugis, no'm fan cap respecte!
Vui la cansò!... Fins que l'hauréu cantada,
jo, d'aquí, no m'en vaig. Cuitéu, ma reina.

NANTILDE, *que haurà avansat a vora del rei,*
canta.

M'he enmirallat dins l'aigua clara
de la fontana transparent.
Dormiu, mon amor!
Vestint ma umil roba de llana,
tota guarnida de clavells.
Dormiu sobre'l cor!

(*Para de cantar*)

REINA, *apart*

No s'ha adonat de res! El rei se pensa,
que, qui canta, soch jo.

DAGOBERT, *extasiat*

Oh!... cantal!... Canta...
una miqueta més!... Es ta veu dolça...
la mateixa d'ahir, greu, apacible...

ab un encis divíl... Per fí, la trovo...
ta veu d'ahir, qu'en va he cercat fins are!

NANTILDE, *cantant*

Dama la reina, per la prada,
va anà acostantse gentilment.
Dormiu mon amor!
Lluhint sa vesta d'esmeragda,
de randas d'or y fils d'argent.
Dormiu sobre'l cor!

(*El rei s'ha anat acostant, a poc a poc, guiat per la veu de Nantilde, que canta. Un cop acabada la cansó, el rey topa ab Nantilde y la abraça.*)

NANTILDE, *sorpresa llensa un crit*

Senyor!...

REINA, *apart*

Ella en sos brassos!...

DAGOBERT, *ab entusiasme*

S'hi sent tota,
tota tu, dins ta véul... Fins les tenebres,
apar que s'aclareix en, quan tu cantes!...
No m'has repós, però has cantat. Sentinte,
he caminat entre ombres... els ulls fixos
no més que en túl... Llavors, com mil flames,
llumenant mon amor, que dins de l'ànima,
m'entrava un altre cop, ton cant floria,
ab flors de llum!... are si que ets la mateixa,
la de sempre, la hermosa que jo estimol...
Oh!... Deu del cel! Fins el perfum d'ahí vespre,
en tos cabells, altra vegada, sento!
¿Com pot ésser, respón!

REINA, *apart*

Que podrà dirli?...

NANTILDE, *després de duptar un moment, diu,
trovant, de cop, una excusa*

Es... que... si... ja ho veureu... Perxò fugia
are meteix, de vos!...

DAGOBERT

Com?...

NANTILDE

Al comprendre
que os mancava'l perfúm, d'aital manera,
que un gran perill el meu amor corria...
tota m'he perfumat, d'amagat vostre!...
Ets ben bé tú! Que'm plau el retrovartel
De ton coll puja la mateixa aroma!...

DAGOBERT

Més... com pot ser?... Els teus cabells extesos
no portas ja!...

NANTILDE

Mentres cantava, en l'ombra,
m'els he anat recullint, per agradarvos.

REINA, *apart*

Té resposta per tot!

DAGOBERT

Sembla que tornis
a neix pel espós. Fa una estoneta...
que jo ni't coneixía!

REINA, *apart*

Si ella porta
els cabells recullits, jo m'els recullo,
també, pé! meu cantó!

DAGOBERT

Sembla impossible
que aquests detalls tan a l'amor encisin!
Un perfúm... Els cabells... Y com, desferlos,
es plahent y enciser! . .

Desfà, amorosament, els cabells de Nantilde

Tan poca cosa...

y tan gran que'ns he sembla!... Com ma ira
de no fa gaire'm reca! Ja'm perdones?
Torna la joya que he cregut perduda!
Com ahir! Com ahir!... Tota't respiro,

y t'estimo encar més!... Ho sents? T'estimo.

NANTILDE

Si m'estimeu, jo prego a vostra gracia,
que no ho digueu tan fort!

DAGOBERT, *crident ab entussiam*
T'estimo.

NANTILDE

Massa!

Massa fort! Més baixet!... que no se sentil...
Creieume a mi, senyor!

DAGOBERT

Jo vui cridarho!

REINA, *acostantse ab orgull*

Això s'ha d'acabar!

DAGOBERT

T'estimo... Sempre...

REINA, *aprofitant un moment, en que Nantilde
s'ha després de brassos del rey, s'hi agafa*
Y jo també, com may!...

DAGOBERT, *ab sobresalt, després d'haverla besada*
Que significa?...
Aques bes no es el d'ella!

REINA

Senyor! Calma!

DAGOBERT

Pots dû'ls cabells lligats, però jo no sento
el perfum delitós que m'ubriagava,
ara mateix!... Que passa, entr'eixes ombres?
S'estàn burlant de mi?

NANTILDE, *apart*

El qu'es are...

DAGOBERT, *a la reina*

Jura-ho!

Tu no ests la reina, no!

REINA

Jo soch la reina!

Vos ho juro, senyor!...

DAGOBERT

No...

REINA

Si...

DAGOBERT

Que passa...

jo vuy saber. Y si convé, 'l presagi
 afrontaré ab coratge, y vostra cara
 veuré, per fi, de nit, dins de ma cambra!
 (*Obligant a la Reina a que'l segueixi*).

REINA, *resistint desesperada*

Penseu que ho vau jurar! Cosa sagrada
 es sempre un jurament!... Y vos juráreu,
 per Sant Dionís...

DAGOBERT

Es cert que pel Sant Màrtir,
 jo ho vaig jurar!... Però, are, vuy saberhol...
 Com ho faré?.. Oh!.. Sant Dionís!.. no ignoras
 ma devoció per tu, que benehires,
 ab ta bondat divina, tots mos actes!...
 Sant Dionís! Sant Dionís! Tróvam un medi,
 perque, servant mont ànima ignocenta,
 sens mancà 'l jurament, pugui a la reina
 contemplar tot seguit. Tu qu'ets Sant Màrtir,
 treume d'aquet mal pas!...

(*Un raig de lluna entra, sobtadament, pel fines-
 tral, quines cortines ha deixat obertes*).

REINA

Oh!... cell...

DAGOBERT, *veyent, de primer, solament a la
 reina*

La reina,

Es ben bé ella!... Es cert!...

(*Adonantse desseguida de Nantilde*).

No, que n'hi han dues!

REINA, *llensantse als peus del rey*

Perdó, senyor!...

NANTILDE, *lo mateix*

Perdó!...

DAGOBERT

Are, s'explica tot clarament! Es dir, que per complàurem, n'hi haveu posat un'altra?... Bé, senyora!...

REINA

Oh!... rei!... No os penseu pas...

DAGOBERT

Are, com are, jo no puch pensâ rès. Hi han dues reines!

RÈINA

Perdó!...

NANTILDE

Perdó!...

DAGOBERT, *reconeguent a Nantilde*

Y erets tu?... Una esclava!...

He estimat a una esclava!... El rey!... Depressa.

(*Va cap a la porta, y crida*)

A mi!... Tothom!... Gent del palau!...

(*Forceja en va pera obrir la porta*).

La porta...

Tancada ab pany y clau! M'en oblidava!

(*Butxaqueja y al fi trova la clau. Obra*).

Aquí la tinch! Ah!... sí!... Porteu antorxes!...

Desperteu a l'Eloy!... Que vingui l'Egal!...

en Pepi, y tots els homes... y les dames!...

Que's despertí a tothom!.. Socors!... Alarmal!..

(*Cridant furiosament*).

ESCENA X

LA REINA, NANTIIDE, DAGOBERT. *Per la porta oberta del fons, se senten crits y's veu resplandor d'antorxas, entrant precipitadament, ab gran esvalot, a mitj vestir y ab cara ensonyada, però adelerats y sense sapiguer el que'ls passa. EGA, PEPI, EL JOVE LEUDE, L'ARREGLADOR, LA INTENDENTA, BERTRUDA, LES TRES DAMES D'HONOR, ELS NOBLES FRANCHS, ELS PATGES Y'LS HOMES D'ARMES FRANCHS. Quan s'indiquin, ELOY y ODORICH. La escena queda plena de gent. Animació y brugit extraordinari. Alguns portan antorxes.*

JOVE LEUDE

Senyor!

L'ARREGLADOR

Senyor!

DAGOBERT

Entreu tots! Que sia plena
la cambra vuy!... Tothom!

PEPI

Que passa?... Arrivo
sens alé y forses!...

EGA

Qué ha succehit?...

DAGOBERT

Quan sies
a dintre, t'ho diré! Tots dins!

EGA, a Pepi

Dels brassos,
jo tinch les mans que'm cauen! Y ab prous
(feines

m'hi veigl...

(*Fregantse'ls ulls*).

PEPI

Tant bé que jo dormía!

(*Badallant*).

REINA

Oh!... gracia!..

Quina vergonya!... Si are'm pogués tóndrer!
(*Entra ELOY*).

DAGOBERT

Ja ets aquí, gran bergant?... Sols tú hi faltaves!

ELOY, *desconfiat*

Que ha succehit?

(*Entra Odorich, mort de pô*).

DAGOBERT, *a Odorich*

Entreu vos, també, mestre
Odorich, l'espanyol, si no os fa pena!...

ODORICH, *apart*

Ay!... si arrivo a marxar! Tot m'ho estalvio!

DAGOBERT, *a la reina*

Y are que hi ha tothom, oh!... gran senyora!
M'haureu de contestar!... Veiam, que hi feya
l'altre, aprop vostre, eh?... Contesteu prompte!

REINA, *avergonyida, responent ab pena*

Com que havia jurat que may no fora
vostra, jo, oh!... mon senyor!.. perque tenia...
altre amor en ma terra... Pro, are'm trovo...
ab que os estimo a vos... més que an el altre...
Jo no ho sabia això, quan vaig casarme
ab vos, oh!... rey!..

DAGOBERT

Com es que no m'ho deyeu?...

REINA

Com tothom exigía aquesta bodal...

El pare, rahons d'Estat... y fins el mestre
 Eloy, gran conceller, y vos semblavau
 gaudir del himeneu... jo'm defensava...
 prò, anà contra tothom, tampoch podia...
 Y allavors consentí en ser vostra esposa,
 sempre que, en el meu lloch, un'altra dona
 s'hi posés, a les nits, y aixís va ferse...

DAGOBERT, *ab ira continguda*

Molt bé!...

REINA

Y aprofitantnos del presagi...

DAGOBERT

Molt bé!... Però'l presagi...

REINA

Era... mentida!

DAGOBERT

Y donchs, la bruixa?...

REINA

Jo vaig enviarla,
 ab l'esperansa de ser repudiada...

DAGOBERT

Oh!...

REINA

Senyor!...

DAGOBERT

Ni un mot.

(*A Odorich, furiós*)

Vos!... Emportéusel!

ODORICH, *feblement*

Ultratge tall!...

DAGOBERT

Direu al rey Suintila,
 que, ab tal motiu, li declarem la guerra!

TOTS, *ab gran entussiasme*

Sí, sí, la guerra!..

ELOY, *ab sí mateix*

De mi que pot pensarne?
Si'm creu de la conxorxa, no ho demostra!

ODORICH, *(alt a Eloy, al anarsen)*

Ja hos ho havia dit, jo, que tot, en orris,
s'en havia d'anar!...

ELOY

Quin gran imbécill!

(S'en van Odorich, la Reina y Bertruda)

ESCENA XI

DAGOBERT Y ELOY

DAGOBERT, *a l'Eloy, furios*

Ah! bandoler! Y tu?... També ho sabías?...
Aleshores, tothom, d'aital conxorxa
cómplis ha estat!

ELOY, *fent el desentés*

Jo?... no... Ayl no. Be, are,
perque enganyarvos?... Si, el meu suplici
podeu dir que amaneixin...

DAGOBERT

Ho sabías?...

ELOY

Tant se m'endona que'm fassin a micas!...
Que'm penjini!... que m'empalini!... Ho con-
(fesso!
He fet lo que he pogut! Jo també n'era
de la conxorxa vill!!!

DAGOBERT

Y encare gosas?...
gran insolent! a dirm-ho cara a cara?...

ELOY

Es que jo no tinch dots de poesia...
Jo, de versos, no'n faig, ni'm diverteixo
reventantme cassant y corrent boscos!
Jo, ja fa temps, que veia, en nostres arques,
manca d'argent y munió de deutes!
Y, quan de sobte, la ocasió's presenta,
d'omplirles de sachs d'or, jo no m'hi penso,
gaire ni gens, en procurar que sigan,
a cambi d'unes bodes, ben replenes!
Per culpa meva no ho son pas de buides?...

DAGOBERT

Callal... Gran trapacer!... Sé que baratas,
que mercadejas, y dius cada mentida
que clama al cell! Y are'm vols fe veure,
que'n tinch la culpa, jo!...

ELOY

Senyor!...

DAGOBERT, *als homes d'armas*

Lligueulo!...

Ja prou galar! L'hi tallareu la llenga;
y després el bras dret, y lo que resti...
que penji de la forca, per exemple
de ministres traidors!...

ELOY

Si té un cor d'angel!

(Dos homes d'armes s'emportan a l'Eloy)

ESCENA XII

DAGOBERT Y NANTILDE

DAGOBERT, *a Nantilde*

Y en quan a tu, vil fembra!... qu'acceptàres...
 el paper repugnant d'enganyadora,
 robantmo tot, tendreses y desitjos
 y petons y afalachs! Y a qui estimava,
 no com a amistansada, com a esposa
 y com a reina, ja!... Sent vil esclava...
 Perque m'has enganyat?... Ala, responmel!
 Perque m'has fet traició?... Ala, defensat!
 Pels diners! Veritat? Rahó suprema!
 Perque't van dar diners!

NANTILDE, *ab dignitat y orgull*

Perque hos estimol

DAGOBERT

Miserable!..

NANTILDE

Hos estimo!

DAGOBERT

Arrocegueula!

Fora, del meu devant! De ma memoria,
 vui esborrà'l teu rostre de diablesa!

NANTILDE

T'estimo!

DAGOBERT

Y aquets ulls que encare gosan,
 a frontarme insolents!... A la, penjeula!

NANTILDE

T'estimo, rey!...

DAGOBERT

Treieumela! Va! Fora!

(Els homes d'armas s'emportan a Nantilde, qui forceja y crida desesperada)

NANTILDE

T'estimo!... Jo t'estimo! Rey! T'estimo!

ESCENA XIII

Els mateixos, menys NANTILDE

DAGOBERT

Puch estar ben content! Era una esclava, qui m'ha inspirat aquest amor puríssim! Ja fa temps que la sort sembla que vulgui riures de mí... y ho logra. Pel gran Clovis Oh! senyors Goths... la pagareu ben cara aquesta farsa vil!

(al jove leude)

Are que hi penso!

Aneu en cerca del Eloy, depressa! Porteumel tot seguit. Fora imprudensa que'l penjessim avui! Sa traidoria, no rebaixa ni un punt sa inteligencia en els afers d'Estat! Y en cas de guerra, com are'ns trovem ja, convé tenirlo, despert al meu costat! Apa! porteumel!

(El jove leude s'en va)

Per tot demà ja vuy entra en campanya!...

Ah!... senyors Goths, que vos pendrem i'Es-

*(panya!**(Entra l'Eloy ab el jove leude)*

ESCENA XIV

DAGOBERT Y ELOY

DAGOBERT

Ja ets aquí trapacer?... Saps que't perdono
y no't penjo, per are?...

ELOY

Moltes gracies!

DAGOBERT

Vindràs ab mi a la guerra! Vui que breguis,
ardit al meu costat!

ELOY

Faré'l que pugui!

DAGOBERT, *esdevenint, furiòs de sopte*
Vui arrasar-ho tot! Ciutats y vilas,
runas seràn! Y en els castells, tot flamas,
les mans m'hi escalfaré! Dono als meus homes
complerta llibertat! Vinga'l pillatge!
el cremar!... l'ofegar!... Guerra sens treva!
Vuy enrunar-ho tot!... Vuy que tot cremi!

ELOY

Ja serà ben bonich!...

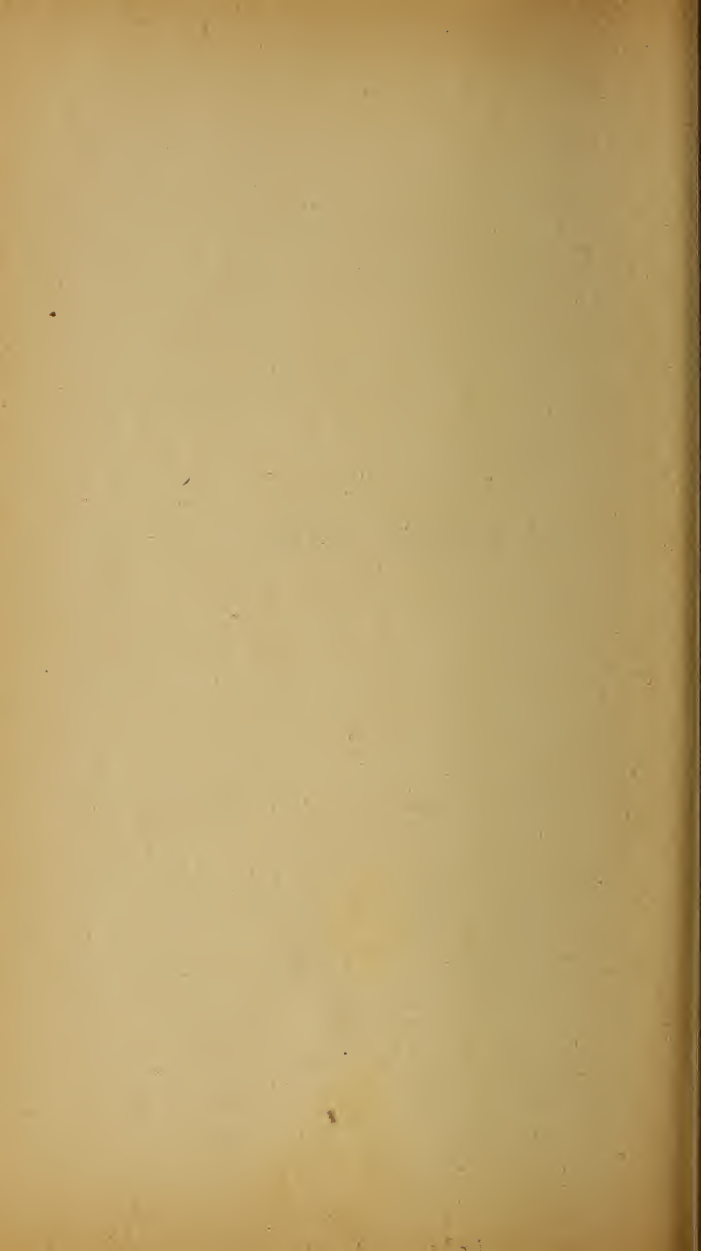
DAGOBERT, *ab un crit suprem de desesperació,*
que l'hi surt de l'ànima

Potse, ubriagantme,

ab sang y foc, oblidaré'ls seus llavis!

TELÓ

QUART ACTE

La escena representa una riallera fondalada de bosch, aprop d'un convent. El bosch serveix de jardí. Les flors han brollat per tots cantons. Aci y allà, alguns reconets, més ben cuidats, indiquen que son els jardinets particulars de les joves novícies.

A la esquerra, se veuhen, entre la arbreda, les arcades del claustre.

Un banch de pedra, en primer terme, esquerra.

Es un hermós mati de primavera.

Al alsarse el teló, les Novícies, alegrement escampades pel bosch, cullen flors, apomellant garbes y toyes.

ESCENA PRIMERA

LES NOVÍCIES, DESPRÉS NANTILDE

NOVICIA 1.^a

Quantes roses!

NOVICIA 2.^a

Jo, vuit. Y vos?...

NOVICIA 1.^a

Jo, tretze...

NOVICIA 2.^a

Un mal nombre!

NOVICIA 3.^a

Mireu! Una maduixa!

aquí Sota'l matoll!...

NOVICIA 1.^a

Veiam!

NOVICIA 2.^a

Sil

NOVICIA 1.^a

Alerta!

La gola es un pecat!

NOVICIA 3.^a

Sabeu, mon lliri?...

Donchs ja té tres poncelles, desd'ahí vespre!

NOVICIA 1.^a

També ha florit el nas de l'abadesa.

Té tres granots que semblan tres maduixas!

NOVICIA 2.^aPst!... Més baix! quan se té la veu tan forta,
no's crida tant, germana!NOVICIA 3.^aEs mala cosa,
dir mal de nostra mare! Deu ho priva!NOVICIA 4.ª, *somniadora*Qu'es blau, avuy, el cel! Una diria
que totes eixes flors, a dintre l'ànima,
vos han florit de cop!... Y que una flama
vos balla dintre'l cor!...*(Entra Nantilde)*

NANTILDE

Quan millor fóra...
morir en brassos de la gran ventura
que vos dona l'amor!NOVICIA 2.^aMiréu com vóla!
Es un papelló d'or! Ja'l tinch!

NANTILDE, *passant*

Quin dia!

més hermós que fa avuy!

(*Acostantse a la que té'l papelló*)

Oh! no deixeu!o!

L'hi esquinsareu les ales!... Vos ho prego!

(*La novicia 2.ª deixa anar el papelló*)

Gracies!...

(*S'en va, tota melangiosa*)

NOVICIA 2.^a

Y... altre cop, tota somniosa,
la tornem a tenirl...

NOVICIA 3.^a

Y jo os pregunto...
que deu pensar, que sempre està tan trista?

NOVICIA 4.^a

Es veritat, en que?...

NOVICIA 2.^a

Ja fa uns tres mesos
que la tenim aquí. Com més temps passa,
més solitaria's va tornant. Ni un dia
l'he vista alegre...

NOVICIA 1.^a

Si may riu...

NOVICIA 3.^a

En cambi,

jo la he vista plorar!

NOVICIA 4.^a

Qui es?...

NOVICIA 2.^a

Misteri...

NOVICIA 1.^a

Nostra mare abadesa, té, per ella,
grans atencions. La tracta ab molt carinyol

NOVICIA 2.^a

Jo he notat, algún cop, en ses mirades,
llampegar-hi l'orgull! Si quan ens prega
alguna cosa, sembla que'ns ho mana!

NOVICIA 1.^a

Si, però tan dolsament, qu'es perdonable!

NOVICIA 2.^a

Qui pot ser?...

NOVICIA 4.^a

Qui pot ser?...

NOVICIA 1.^a

Mireu, fixeus-hi.
Es aquí desde'l día, en que'l rey nostre,
feu la guerra a Suintila... Y jo ja'm penso
qui deu ser...

(Totes s'acostan, ab batxilleria)

NOVICIA 3.^a

Qui deu ser?...

NOVICIA 1.^a

Donchs... la promesa...

NOVICIA 2.^a

De qui?...

NOVICIA 3.^a

De qui?...

NOVICIA 4.^a

De qui?...

NOVICIA 1.^a

Més baix, germanes!...

D'algun gran de la cort!...

NOVICIA 3.ª, *insistent*

Prò, qui?...

NOVICIA 1.^a

Podria...

ser la promesa d'algun gran ministre...
D'algun parent del rey...

NOVICIA 2.ª, *ingenuament*

Potsé es la reina!

NOVICIA 1.^a

Aixó també he pensat. Y com que deian
que'l rey estava boig per ella, fóra
cosa ben natural, que, a sa estimada,
no volgués exposà als perills afrosos,
que porta en si la guerra... Y mentres dura,
el nostre sant convent alberg l'hi dona...
sa presència de tots es ignorada...
Y quan la guerra s'ha acabat, ell torna...
se la endú... Y tot s'arregla!

NOVICIA 3.^a

Vos ho sembla?...

NOVICIA 1.^a

Es clar!...

NOVICIA 4.^a

Després de tot, no es impossible.

NOVICIA 2.^a

Si, però la la guerra... ay! Deu!... senyals no
(dona
d'acabarse, per are. Y si nosaltres
vivim ben lluny del mon... en aquest claus-
(tre,
tot pau y tot amor, m'apart, a voltes,
sentir sorolls extranys... llunyans... sinistres...
No manca pas qui diu que les batalles,
les han guanyat els Goths del rey Suintila...
Y que'l rey Dagobert...
(*Entra Nantilde y escolta, sense ser vista*)
y'ls soldats nostres...
han fugit... derrotats!...

NANTILDE, *ab altivesa*

Qui ho diu?...
 Germana...

NOVICIA 2.^a

ho ha dit el jardiner... No hi ha qui surti
 del convent, fora d'ell...

NANTILDE, *ab convenciment*

Nostres batalles,
 victories han sigut!... M'enteneu?... Totes!
 Y'l gran rey Dagobert, en totes elles...
 ha sortit victoriós!...

NOVICIA 1.ª, *apart a un'altre*

Com el defensa!

NANTILDE

Quí ha parlat de fugir?... Ell?... L'invencible!
 No pot ser!... No pot ser!... El rey té forsa
 per bregar, ell tot sol, contra l'exèrcit,
 en pés, del rey Suintila... y per guanyarlo!
 (*Entra el JARDINER, desesperat y tremolós*).

ESCENA II

Les mateixes y'l JARDINER

JARDINER

Ay! Déu! Mes pobres flors! Tot ho malmeten.
 Es horrible! Ja venen! La barreja
 ha esclatat, aquí, aprop! Per tot ne surten!
 Camins y corriols, plens de diables
 van que fa por!... Y tota la encontrada,
 ab crits de Goths y Francs, retruny fressosa

NANTILDE

Els Goths ¿Serà veritat que'n nostres terres
 han entrat?

JARDINER

Ay! Deu meu!... Tot ho capgiren!
 Els nostres pobres blats, a punt de sega...
 trepitjats, fets malbé! Les armadures,
 pesantes y ferrades, tot ho aixáfen...
 les violes del bosch y les roselles!...
 Atérren fruiterars! Sos crits de ràbia
 y udols de fera, han enmudit els ecos!...
 Tot tremola al voltant. Les marguerides,
 rojes de sang, s'han escampat per terra!
 Es espantós!... Horrible!... En les planes,
 no ni queda ni una flor!...

NOVICIA 1.^a

Donchs... y nosaltres?...
 que serà del convent?...

NOVICIA 2.^a

Tinch por!

NANTILDE

Els Goths... o els Francs?...
 Qui guanya?...

JARDINER

No ho sé. Tant se m'endona.

NOVICIA 1.^a

Deu meu! Deu meu! Si guanyen, desseguida
 tindréu els Gots aquí! El nostre claustre
 serà invadit!.. Ens mataràn a totes!...

JARDINER

No tingueu por, germanes. Sacrilegi,
 fora lo que dieu! Aquest recinte
 es sagrat per tothom! Ben protegides
 en son redós esteu!
 (*Mostrant les flors*).

Ay!... però elles!
 Mes flors!... Mes pobres flors! Mes clavellines,
 mos lliris estimats, mes belles roses!

Tot m'ho faràn malbé! Mireu que båtres,
al estiu, quan tot canta y tot verdeja!...
Espereu al hivern, per fer la guerra!

NANTILDE

Ja venen!

(Entra Eloy).

NOVICIA 4.ª, *ab por*

Un soldat!...

TOTES, *ab desesperació*

Fugim!...

(Se'n van totes).

JARDINER, *per un lliri que porta*

Me'l guardo.

Aquest no me'l pendrà!...

(Se'n va, corrent).

NANTILDE

Oh!... cell!...

ESCENA III

NANTILDE y ELOY

ELOY, *ab alegria, al véurela*

Nantilde!

NANTILDE

Eloy!... Sou vos?...

ELOY

Soch jo. Tres colps d'espasa,
y un altre de destal, que, per ventura,
arran d'esquena m'ha passat!... Ja es massa!
Y estich, de guerra tip!...

(S'asseu).

NANTILDE, *ab ansia*
Y'l rey?...

ELOY

Jo'm moro

de fam!... Si una gran llesca are'm donessis,
ben sucadeta en mel... que bé'm vindria!
Jo, per l'art de la guerra, no serveixo.
Es horrorós!... Si vaig tot ple de nyanyos!...
Y m'han ventat uns cops, que la cuirassa
fa un grinyols!... la pobreta!... quan camino!
Mira que porto, per entretenirme...
Tres rubís... Dues perles... Ells no ho saben,
els Goths, que a dins hi duch una armadura...
tota d'or fí, que aquestes mans teixíren
y cisellaren, ja fa temps!... Ben digne
de ser exposada al mitj de la vitrina
del argenter del rey! Jo may hauria
cregut que'm fes servey. Es un martiri
per un pobre argenter, l'anar en guerra!
Després... soch massa gran!... Jo crecg que'ls
(crido
a ne'ls cops!... Ay!... Deu meu!...

NANTILDE

Parleu! Depressa!

Ahont es el rey?... Que fa?...

ELOY

Esperat, noya!

Que respiri permet... Oh... quin silenci!...
No sento cap soroll. Es delitosa
la estada en aquest lloch! Galana idea
ha sigut el pensar en la santa casa
que rodeja'l combat, com una illa,
voltada pel mar brau! Qu'es bó'l sentirse
al cap demunt del coll!

NANTILDE

Encar guerreja,

el rey, a hores d'are?..,

ELOY

Com un diable!

NANTILDE

Y l'heu deixat, tot sol?...

ELOY

Jo, no, petita...

Es ell, qui, a tothom deixa... Y'l que vulgui
seguirlo, ja té feina! Avant se llença,
com un esperitat!... La espasa enlaire!

Sens cuirassa, ni elml... Com que la vida
desdenya y vol trovar, en la barreja,
la mort segura, com a deslliuransa!

Vint cops l'he dat per mort! Més, per fortuna,
quan menos l'he esperat... Al vení'l vespre,
s'ha presentat, dient que la batalla

perduda era pels Francs! Y si ho sabessis...

les qu'hem perdut!.. Val més que no t'ho digui.

Pro veiam... perque no has de saber-ho?...

No ho sab tothom?... Si, desde la primera

les hem perdudes totes! N'hem tingudes

per tot arreu! Al fons de les vallades,

a les planes, pels cims, en les carenes!

N'hi han hagut de curtes... una estona...

També... de llargues, qu'han durat tres dies!

Les unes a plé sol... Altres ab lluna!

Are... arriuar a Pamplona, ni pensáhi!...

NANTILDE

Però, aixó, no pot ser!

ELOY

Donchs es!...

NANTILDE

Perdudes?...

Però, com?... Y perque?...

ELOY

Que vols que't digui...

qui ho sap may el perque les coses tomben
al inrevés de lo que un vol?...

NANTILDE

Anarmen

vui, are, desseguidal

ELOY

Ahont?

NANTILDE

Vui veurell!

Vui parlar ab el rey, tan si la gloria
com la desfeta, te per companyones!
Si'm moro, a vora d'ell, seré felissa!

ELOY

Jo't privo que t'en vagis! Jo t'ho privo!

NANTILDE

Es en val

ELOY, *deturantla*

Son pitjors que la canalla,
les dònes! Ay! bon Déu! Res les detura!
Anà a trovar al rey, quan la batalla
es més forta que mai! Y, are que hi penso!
Si tu no hi tens cap dret! Nantilde es morta.
Y encar qu'ell fós aquí... tu l'hi diries:
...«Nantilde no soc jo!..».—Que no't recordes,
que al moment en que anaven a penjarte,
jo't vaig salvar?... Perque jo tinc un ànima,
per més que diguin, tendré y compasival
Per tu, vaig arriscarme! Y, si, de sopte,
are's descobreix tot, no hi ha esperansa,
ens penjan a tos dos! Es bogeria
presentarte, are, al rey, cridant: «Miréume!
Aquí'm tenu, senyor!»—Es impossible!
Nantilde es, are, sols de Déu serventa!

NANTILDE

Teniu rahól Pel mon, ja no soc viva!

Els vots que'm privaràn gaudir per sempre de tota ditxa humana, avui, encare, no han sigut pronunciats! Pró ho poden ésser demà mateix! Nantilde, dels séus actes ja no pot disposar! Y'm penedeixo, y'm repto, a mi meteixa, per la joya, que, al saber qu'era aprop, m'ha torvat l'ànima. Més jo voldria, al menys, que'l rey un día sabés lo qu'era jo y com l'estimava!

ELOY

Ho sabrà. T'ho prometo. Y... mentres cerco alguna cosa per matar la gana, ves a pregar... Bon arma per la dòna, es el pregar a Déu! Font de ventural! Quina aigua apaga'l foc que dintre crema, per voler del infern!... Ves-hi, petital...

NANTILDE

Tant hi pregat per ell, que Déu, fins are, m'ha escoltat, conservant del rey la vidal! Vaig a pregar, per que l'hi concedeixi la victoria complerta!

ELOY

Si... Apa... Vés-hil!

De dret a la capella.

(Quan Eloy ha dit: «Nantilde es are sols de Déu serventa», se sent, dintre, suaument, la orga del convent, que no parava de sonar, fins que s'indiqui.

Nantilde s'en va, entrant en el claustre. Pausa.)

ELOY

(Contemplant les mates florides). Una maduixa! (La cull, y la tasta, assaborintla ab dalera.) Ja's poden ben menjar! Son primerenques! (Se la menja.)

Are si, que, de dret, al refectori, m'en vaig!... (Al entrar al claustre, diu ab devoció ingenua.) Ave María?...

VEU

(Desde dintre.)

Gràtia plenai

(S'en va. La escena quèda, un moment, sola. Quasi desseguida, entra Dagobert.)

ESCENA IV

DAGOBERT, *tot sol*

DAGOBERT

(Excitadíssim, mirant a tots costats.)

Era allà! Jo la he vista! Quins bots feia!
 La meva dàina! La he vista com entrava
 a dins d'aquest jardí. Entre'l fullatge,
 s'haurà amagat, potser!... Aquelles mates
 son prou espesses, per... Potsé, aquell arbre?...
 No, no la veig en lloc!... Perque, ma dàina
 s'ha presentat, de cop, quan la batalla
 era al punt decisiu?... Y, a las fondàries
 d'aquest bosc m'ha portat, entre silenci?...
 Perque?... Que haig de pensar?... Jo, que bre-

(gava,

foll de coratge, assedegat de gloria,
 segur de batre als Goths, eixa vegada!
 ¿Per que treurém del punt en que podí
 dominar a ma gent?... Tota esperansa
 de ditxa, en mi, s'ha mort!... ¿Perque'm dis-

(treies,

oh! daina meva! Si tu saps que l'ànima
 tinc morta ja fa temps! ¿Que més desitjas?...
 Ahont me vols portar?... Remoure cendres
 d'un foc que encare cova y no s'apaga!
 M'havies de deixar, oh!... tu que portes
 al front la meva estrellal... Si jo sempre
 la veig al meu devant!... De nit, de día,

crident desesperada: «Jo t'estimo!»
 Si es la meva mort! Parla, depressa!
 Grans mercés jo't daré!... Perque ma vida,
 ja es carrega enutjosa, que m'ofega...
 y no puc soportar!...

(*Desesperat. Pausa.*

Cercant altre cop.)

Per llà, la daina
 ha desaparegut. Haig d'esperarla?...
 Y esperar, que?... Déu meu! si, tora d'ella,
 no puc desitjà res, al mon que'm plagui!
Queda pensatiu, Entra l'ELOY.)

ESCENA V

DAGOBERT, y ELOY

ELOY

(*Acabantse de menjar una llesca de pa, sucada ab
 mel, y sense veure al Rey, parlant ab si mateix.*)
 Tinc por que, sense mi, tornin a perdre
 la batalla. Veiam?... Haurém d'anar-hi...

DAGOBERT, *adonantse de l'Eloy*

Eloy!...

ELOY

Vos?... Oh!...

DAGOBERT

Que fas, aquí?...

ELOY

Respiro
 l'airet frescal del bosc... Y bec... y menjó...

DAGOBERT

Has deixat el combat?...

ELOY

Una estoneta...

Per pendre novas forses,.. Are, hi torno...
 Sento, dins meu, uns llamps, que m'esgarrifan.
 El valor s'em desperta! Tot tremolol..
 Però es de rabia folla! Jo, presento,
 que esdevindrè terrible! Y, pot saberse,
 perque, vos, sou aquí?...

DAGOBERT, *ab misteri y alegría*

Eloy! La he vistal...

ELOY

A qui heu vist, senyor?...

DAGOBERT

La meva daina!

ELOY

Ah!... Val més aixís!...

DAGOBERT

Jo crec que havia
 de seguirla, veritat?... Entre'l fullatge
 s'ha esmunyit... per llà baix. Allà hont jo signo.

ELOY

No veig cap rastre en lloc. D'alguna fada,
 l'encis vos ha enganyat!...

DAGOBERT

Jo't dic que t'erras!
 La daina'm vol fer part d'un nou prodigi!...
 Però, escolta... Aquest jardí... Si no m'enga-
 (nyo...

Ahont som, Eloy?...

ELOY

Som vora'l claustre,
 d'un convent que he fundat, perque la carrega
 dels meus pecats, devingui més lleugera.
 Vostra presencia, aquí, ja es sacrilegi!...
 Cap home hi pot entrar... Llevat que sia
 el fundador!... Senyor!... Un pas enrera!

Fora temeritat, del cel, les ires,
concitar contra vos!...

DAGOBERT

Qui... vora'l claustre
m'ha guiat, mon Eloy, es ma planetal
Y no m'en vui anar. Ho sents?... M'hi quedo!
(*Queda com ull-prés, contemplant algú, dins del
convent.*)
Ella!... Nantilde!...

ELOY, *alarmat*

Qui, senyor?...

DAGOBERT

Nantilde!

ELOY, *apart*

Si qu'estem ben posats!

DAGOBERT, *com encisal*

Mira!... S'acosta...
Una garba de flors, porta en sos brassos!
Are comprenc perque la daina!... Es ella!

ELOY

Senyor! Jo os aseguro que...
(*Apart.*)

No dirli
res ha promés, Nantilde!... Crec que, encara,
tot se pot arreglar, ab una mentida!
L'haver de dir mentidas, ja'm repugna...
Al cap devall de tot, es mal ofici!
(*Entra Nantilde, ab una garba de flors.*)

ESCENA VI

DAGOBERT, ELOY, NANTILDE.

DAGOBERT, *a Nantilde.*

Tú!

NANTILDE *Deixant caure les flors, al véurel.*

Ella!

ELOY

No ho es, oh! mon senyor! Nantilde!

DAGOBERT

Eh?... que no ho es?...

ELOY

No, es una germana
que s'hi assembla molt!

DAGOBERT

Com?...

ELOY

Fins... bessona
jo crech que es de la esclava, que, a la forca,
vos vareu condempnar. Are... s'hi assembla
molt!... Això si... De tot... de cos... de cara...
y té la veu igual... quan ella parli,
os emocionaréul... Tant, que sa mare,
quan eran petitetas, s'hi enganyava;
y per no equivocar-se'ls hi lligava
una cinteta al cap...

DAGOBERT

Calla...

ELOY

Haig de dir-vos...

DAGOBERT

Deixala que contesti...

(a Nantilde.) Lo que'm diuen
serà veritat, Deu meu! No ho ets, Nantilde?NANTILDE, *Després de dubtar un moment.*

Jo?... Senyor!... No.

ELOY, *apart*

Grat sia a Deu! Temía...

(A Dagobert.)

Veiéu?... Ja vos ho he dit!

NANTILDE

Era... Nantilde,
el nom d'una... qu'es morta...

ELOY

Jo crec qu'are
vos ne convenseréu!...

NANTILDE

Y que'm retiri
permeteume, oh! senyor!DAGOBERT, *a Nantilde*Vui que t'acostis!...
Ah!... no!... Es ella! De genolls en terra
adorarte jo vuí!... Si, si,... sa cara...
la mateixa!... Sa veu!... Els ulls, dolcissims...
fondos y greus!... Oh!... cell! Es ma Nantilde!
qui, devant del seu rei, enamorada,
apareix altre cop!... Benehida sias!

ELOY

Ja vos ho he dit que os impresionariau!
Mireu que tenim pressa!ELOY, *apart tot anantsen*No hi ha remei... Si un reconet trovessim,
ben a l'ombra y fresquet, per poguer, ab calma,
contemplar... desde lluny... la gran batalla?...

Veiàm?... Ho provarém! que busca, trova!
(S'en va.)

ESCENA VII

NANTILDE, Y DAGOBERT.

DAGOBERT

Es impossible que una tal semblansa
tingan duas germanas! Ets Nantilde!
Si que ho ets!

NANTILDE

Oh!... Senyor! Nantilde es morta...
Es ben morta, per vos... Per vos!...

DAGOBERT

Oh! calla!
Be, massa, ho sé, que's morta! No m'ho di-
guis!
Pobre Nantilde! Oh, Déu!... Tota tendresa...
tota beutat y amor!... Pálida, encara,
dels besos de la vetlla, es disposava
a morir!... Y al endúrsela, m semreya,
absomrisa d'amor!... Tota esblaimada,
en mitj sos cabells d'or!... Tota radiant!
Y, ab fé de mártir, va cridar: «T'estimol»
Y se la van endur!... Y jo vaig ferhol...
Y jo, a la forca vil, vaig condempnarla!...
Acte tan odiós, de mi no es digne!
Però, ho vaig fer... El castich s'imposava!
Joguina havia estat d'una gran burla!
Y'l qui's burla del rey, ha de pagarho,
ab la vida!... Es sabut!... Es miserable,
quí fa lo qu'ella feia!... qui fa véure,
que es tota amor per un... y no l'estimal

NANTILDE, *ab senzillesa y emoció*

Ab gran amor, Nantilde, os estimava,
sense demanar res! No més volia...
resignada y serena... contemplarvos...

DAGOBERT

Nantilde era la cómplis de la reina!
La odío! Sí, la odío!... Y ma rancunia,
esdevé esgarrifosa, quan hi penso!

NANTILDE

A dins del vostre cor, os cal guardarla,
tal com era, oh!... senyor!... Sense que la ira
filla d'un mal entés—la fássi odiosa!...
Creiéume a mí, que porto sa semblansa!...
Nantilde era sincera!... Y el presagi
créia... de bona fé!

DAGOBERT

Que díus?... Nantilde?...

NANTILDE

Va donà'l séu amor, perquè os salvéssiu
de la mort!... Oh!... mon rei!... Miréu si n'era
de gran sa estimació, que fins passava
per que vos la estiméssiu, tot pensant-vos
que n'aimávau un'altra!

DAGOBERT

No es possible,
que això siga veritat! Tu, are, parles
per compassió, envers ella!... Per absoldre
son crim, devant mos ulls!...

NANTILDE

La veritat pura
jo sols vos dich, senyor!

DAGOBERT

No sent culpable...
perque no ho proclamava?... La innocencia,
sol protestà, d'instint, quan acusada

se veu de cop!

NANTILDE

No, reil! Com en un llibre,
jo he llegit, moltes voltes, en son ànima!
Si hagués volgut, podia defensarse,
perque va sè innocent! No va volguerhol...
Y que havia de dir, si era acabada
sa tasca en aquest mon!... Com qu'era pobra,
llevat vostre perdó, res esperava!

DAGOBERT

Tu dius que m'estimava?... No es possible!
Ho hauria endevinat!... No, no pot esser!...

NANTILDE

Penséu qu'erau el reil... y que una esclava,
Nantilde era tan sols!... Vos no podiau
saberne res, vivint entre grandesas,
de les penes que coven, cor endintre,
dels humils y pobrets!... Vos no ho sabiau
que, en l'ombra, hi via un cor d' enamorada
que glatia per vos!... Vos ignoravau
que les vostres mirades y paraules,
llensades per etzar, varen deixarhi
un rastre d'il·lusions dintre d'un'anima!
Nantilde, feia temps, que os estimava!

DAGOBERT

Callat... per Deu!... Jo sento sa veu dolsa,
quan tu parles!... Hi haurà potser miracle?
Per voluntat de Déu, encara es viva?...
Fóres tú, ma Nantilde, per ventura?...
No parlis!... No!... No parlis!... Déixem creure
que ets tu!... Sí, tú!... Oh!... Deu del cell...
quin dia!...

Si tu no ho saps, tampoch! Si es Nautilde,
el meu primer amor!... Jo, mai havia
estimat a ningú. Com papellona,
volava de flò en flò... Més, en la fosca
qu'ennegria ma cambra, sense véuret,

vaig sentir qu'era teu, ja'l primer vespre!
 Y desde aquell moment, no hi ha hagut hora,
 sens pensà ab ton amor!... De nit, de dia!...
 Y ets tu! Si tú!... Si sota'l lli finissim
 de ta vesta sagrada, jo be hi sento
 batre'l téu cor, de joia!... Oh!... no m'ho di-
 guis
 que no es veritat! Oh!... no!

NANTILDE

Vos asseguro.....

DAGOBERT

Perque, si tu no ets ella, tes mirades
 brillan, aixís, per mi?... Perque tremoles,
 tota tú, a vora méu, com una tórtora,
 al conèixer la mà que la acaricia?...

NANTILDE

Perque.... escoltantvos, tan d'aprop... diria....
 que en vostres brassos... y en mon lloch, hi
 ha ella....

Y la veig palpitant!... Y, encare sento
 que a cau d'orella'ls seus secrets me cāntan....
 Igual que avans!... Igual!... Com quan vivia!
 Y com més me parléu, més m'hi assemblo!
 Y del seu gran amor, que de memoria
 jo sé totes les penes.... tot de sopte,
 la resplandó'm fereix!... Y fins diria
 que, al méu entorn, un'altra primavera
 s'escampa victoriosa!...

(El rei la estreny en sos brassos)

Ah!... no deixéume!

Pobre Nantilde! No! que'm fa vergonya!
 Deixéume!... Ho he jurat!...

DAGOBERT

No pots nega-rho!

Ets tú! Ets ben bé tú!...

NANTILDE, *vensuda, ho confessa*

En vostres brassos,
com voléu que no ho siga?... Soch Nantilde!

DAGOBERT

Nantilde! Ma Nantilde! Tot lo altre,
tant se val! No existeix! Quina alegria!
Jo torno a viure, ab tú! Jo que'm sentia,
desamparat, retut, sense coratgel...
Per ser jo, 'm cal la ditxa! Y si n'abuso
se m'ha de perdonar!... Aixís vaig náixer!
Mes, quan no soch felís tot m'abandona!
Y are que, jo, ja't sento enamorada,
altre cop, vora meu, el teu carinyo
es angel protector, que la victoria
m'ha de dur a la forsa! Res no témis!
Ja no hi ha por!... La mort, de vora nostre
ja se'n va!... Sents com fuig?,.. Quin batre
(d'ales!...
Ja's va allunyant!... S'ha fos!... Visca la vida!..

VEUS, *dintre*

Visca'l rey Dagobert! Victor! Victoria!
(*Sonan, al lluny, els olifants*).

DAGOBERT

Com, qué es aixó?...

NANTILDE

Els olifants!

(*Gran brugit. Cridoria inmensa, que's va acos-*
tant, com un alláu. Entran, radiants d'ale-
gría, el JARDINER, EGA, PEPI, el JOVE LÉUDE.)

ESCENA XIII

NANTILDE, DAGOBERTE, JARDINER, EGA, PEPI.
*Van entrant els CAPDILLS FRANCS, els PORTA-
 SENYERAS, els SONAIRES D'OLIFANT, els AR-
 QUERS y els HOMES D'ARMES, tots, donant
 mostres de gran alegria. Sonen els olifants.
 Uns, colpejen els escuts y rodelles, altres en-
 lairen v agiten, fent «juli», branques de vern
 y de llover. Animació extraordinaria.*

JARDINER

Victorial

Hem guanyat la batalla!

DAGOBERTE

Pepi! Ega!

PEPI

La sort, en un moment, a favor nostre,
 s'ha tombat, gran senyor!

EGA

Si'ls nostres homes,
 ja fugien, lluitant... y's replegaven,
 envers aquets boscatges, quan, de sopte,
 sortint dels nostres rengles, una daina,
 s'ha llensat, com un llamp, corrent fressosa,
 contra l'estol dels Goths, que'ns encalsava.

DAGOBERTE

La meva dáina!

PEPI

Els nostres, aleshores...
 per no ser menos que una bestia, 's tomban;

y en comptes de fugir, seguint la dáina,
han embestit als Goths, ab tanta fúria,
que, en un moment, la sort de la batalla,
s'ha decidit, mon rey, a favor nostre!

EGA

Y com que presoner, al rey Suintila,
han fet nostres soldats, d'un cop s'acaba,
aquesta llarga y enutjosa guerra!
(*Are, es quan entra'l gros de l'exércit franc*).

ELS QUE'N ENTREN

Victorial Si... Victorial...

PEPI, *esbufegant*

Oh! Deul quin dial
(*Entren ELOY y LES NOVICIES*).

ELOY

Com es que criden tant?... Quina alegríal...
Si's tracta de cridar, també vuy serhil...

DAGOBERT

D'ahont surts, tu, are, Eloy?...

ELOY

De la capella!...

He pregat molt per vos!

DAGOBERT

Donchs, are, troves
a ton rey, vencedor!... Y a punt de darli
la ma d'espós, a n'ella!...

ELOY

No m'extranya!
L'efecte immediat de mes pregaríes,
aquí'l teniu, senyor!... Y, are, una cosa...
ja que os contemplo, tan plé de ventura,
voldria demanarvos!...

DAGOBERT

Parla!... Digas!...

ELOY

Donchs..sí... Qu'estich cansat de ser ministre..
L'art mentider de l'alta diplomacia...
y'l ferreny de la guerra, no'm convénen.
Voldría... ser... canonge...

DAGOBERT

Jo't faig bisbe!

Y demà'ns casaràs!

ELOY

El benehir-vos,
ab Nostra augusta ma, serà una ditxa,
que no oblidaré may!

NOVICIA 1.ª, a la novicia 2.^a

Ho veus, germana,
com era sa promesa?... Ja t'ho deyal...

DAGOBERT, *solemnia*, *ex alta veu*

Desd'avuy, oh! vassalls!... puja an el seti,
que'l poble franch regeix, altre monarca!
Aquell Dagobert, foll, que coneixiau...

arruixat, vagabond, distret, mofeta,
corrent, d'ací, d'allà, com una alosa,
vuy enterrar, desd'are, per posarn-hi
un de nou, ben seriós, que, en tot, se mostri,
al inrevés de l'altre!... La silueta
del Bon Rey Dagobert, que passaria...
oh!... mos vassalls!... al llibre de la historia,
com cap sense cervell, plé d'extranyesas...
vuy abolir de sopte... que'l meu somni
es d'inspirar respecte y poesia!...

Vui, que, temps a vení, l meu nom ressoni,
en llibres de cronistes y poetes,
en comptes d'anà en doina per les viles,
estrafet pels joglars, devant dels nobles;
y pel poble escarnit, en els romansos,
que'ls cegos cantan, en cataus de xurma!

(Durant aquest parlament el rey s'ha posat l'elm
coronat, al inrevés)

Senyor!...

ELOY

(Apart al rey)

DAGOBERT

Que hi ha?...

ELOY

Que... l'elm y la corona...
vos heu posat al inrevés!...

DAGOBERT

Bé... calla!...

No cridis!

(Posàntse la del dret)

Està bé?...

ELOY

Are es ben digne
de l'altre Dagobert, del que avuy puja,
en dolsa companyia, al reyal seti
del poble franch... y del que m'ha fet bisbe!
(Avansant, fins al prosceni)

Y, are, amable Senat, dues paraules.
El meu rey, ja, es felís... També, ma reina,
un premi al seu amor y a sa constancia,
ha trovat a la fil... Mireu, els nobles...
no hi caben de contents! Y'ls homes d'armes..
tots riuen satisfets!... Fins les novicies...
fan carona de pascual!... Y no haig de dirvos
si l'Eloy, bonatxàs, no ha de sentirse
content, ab tanta joia com el volta!...
Y com qu'es aixerit, ja, en vostres cares,
endevina, també, que la comedia,
no vos ha desplaçut!... Y per xó, vessa,
content y satisfet!... Y no os demana,
lo que espera fareu, quan la cortina,
baixant rapidament, clogui la falla!
Y... desitjan-vos salud y llarga vida,
El Bon Rei Dagobert, aqui, s'acaba!...

TELÓ

BIBLIOTECA "DE TOTS COLORS"

	Pessetes
<i>La llàntia del odi</i> , tragedia en quatre actes, per Gabriele d'Annunzio.	2
<i>La fortuna boja</i> , comedia en quatre actes, per Joseph Morató.	2
<i>Papà ministre</i> , drama en tres actes, per Gerolamo Rovetta.	2
<i>¡Por!</i> comedia en un acte, per Felix Duquesnel. (agotada).	50
<i>Els mestres contistes</i> . Volum primer.	1
<i>La campana submergida</i> , rondalla escènica en cinch actes, per Gerhart Hauptmann.	2
<i>Les ales de cera</i> , comedia en dos actes, per Manel Folch y Torres.	1 50
<i>Cor delator</i> , monòlech, per Edgar Poe.	25
<i>L'assumpció de Hannele Mattern</i> , drama d'ensomni en dos actes, per Gerhart Hauptmann.	1 50
<i>Els pobres menestrals</i> , obra en tres actes, per Adrià Gual.	2
<i>Els mestres contistes</i> , Volum segón.	1
<i>Els picarols</i> , rondalla de l'Alsacia en tres actes, per Erckmann-Chatrian.	2
<i>Juventut de Príncep</i> , comedia en cinch actes, per Wilehm Meyer Forster.	2
<i>Gent d'ara</i> , comedia en dos actes, per Eduard Coca y Vallmajor.	1 50
<i>Un cop de vent</i> , pas de comedia per Joseph Morató.	50
<i>Cavalleria Rusticana</i> , Escenes sicilianes, per G. Verga.	75

<i>Rosa Bernd</i> , drama en cinch actes, per Gerhart Hauptmann.	2
<i>L'honor</i> , topo en un acte, per Apeles Mestres.	50
<i>Els mestres contistes</i> . Volum tercer . . .	1
<i>La familia Rocamora</i> , drama en quatre jornades, per Pompeu Crehuet. . . .	2
<i>Un joch de cartes o Memorialistes ab lletra menuda</i> , sainet en un acte, per Manel Folch y Torres.	75
<i>El pobre Enrich</i> , llegenda germànica en cinch actes, per Gerhart Hauptmann.	2
<i>La morta</i> , quadro dramàtich, per Pompeu Crehuet.	1
<i>L'enrenou del poble</i> , quadro de costums en un acte, per Felip Palma.	75
<i>El comensar de les coses</i> , comedia en quatre actes, per Joseph Morató. . . .	2
<i>Llibre del actor</i> , per J. Ferràn Torras. . .	1
<i>Flames en l'ombra</i> , drama en tres actes, per A. Butti.	2
<i>Les precioses ridícules</i> , comedia en un acte, per Molière.	1
<i>Drama d'humils</i> , un acte, per J. Puig y Ferreter.	1
<i>Nit de neu</i> , drama en un acte, per Robert Bracco.	1
<i>Pèl de Panotxa</i> , obra en un acte, per Jules Renard	
<i>L'Agricultor de Xicago</i> , comedia en dos actes, per Gabriel Timmory	1 50
<i>Gaziel</i> , poema lírich-dramàtich en un acte, per Apeles Mestres.	1
<i>Les angunies del repòs</i> , comedia en tres actes, per Joseph Morató. . . .	2
<i>Edip Rey</i> , tragedia de Sòfocles.	2

<i>El malalt imaginari</i> , comedia en tres actes, de Molière	2
<i>Flors y Violes</i> , dos actes de comedia, per Pompeu Crehuet.	1 50
<i>Les arrels</i> , drama en tres actes, de Joseph Morató	2
<i>La Cort de Lluís XIV</i> , drama històrich en cinch actes, de Victorià Sardou.	2
<i>La Rondalla del Amor</i> , Trilogia, de l'Apeles Mestres.	1
<i>Les bessones</i> , quadro de comedia, den Florenci Cornet.	75
<i>Reixes enfora</i> , drama en tres actes, den Manel Folch y Torres	2
<i>Scherzo</i> , comedia en un acte, de J. Pous y Pagés	75
<i>May se fa tard si el cor es jove</i> , comedia en tres actes de l'Avelí Artís y Balaguer	2
<i>L'únich consol</i> , drama per R. Suriñach Senties	1
<i>Un retrat</i> , drama escrit en Esperanto, per Nadina Kolowrat	75
<i>Fontalegría</i> , dos actes de comedia, per Pompeu Crehuet	1 50
<i>El Bon Rey Dagobert</i> comedia en quatre actes y en vers per Rovoire.	2

Preu: 2 ptes.